

HUMAN
RIGHTS
ACTION | AKCIJA ZA
LJUDSKA
PRAVA

Crna Gora
MINISTARSTVO LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA
Podgorica

Primljeno: 20.12.23				
Org. jed.	Redn. broj	Prilog	Vrijednost	
UPI-11-037	23-71	9		

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava

G-đi Branki Drecun, ovlaštenoj osobi za odlučivanje po zahtjevu za slobodan pristup informacijama

Podgorica, 18.12.2023.godine

PREDMET: Zahtjev za slobodan pristup informacijama

Poštovani,

javljam se ispred NVO Akcije za ljudska prava.

Ljubazno Vas molim da nam, na osnovu člana 18, stava 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 044/12 i 030/17), u što kraćem roku po mogućnosti putem elektronske pošte, dostavite sledeće informacije:

- prevedene preporuke Komiteta protiv torture UN za 2014. i 2022.godinu,
- kao i prevedene preporuke UPR Komiteta za ljudska prava iz 2014. i 2023.godine.

Unaprijed Vam se zahvaljujem na saradnji.

Milica Bulatović Jokanović,
pravna savjetnica
NVO Akcija za ljudska prava
Human Rights Action (HRA)
Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 130/VII,
81000 Podgorica, Crna Gora/Montenegro
Tel: +382 20 232 348/ +382 20 232 358
Fax: +382 20 232 122
www.hraction.org

Crna Gora
Ministarstvo
ljudskih i manjinskih prava

Adresa: Bul. Sv. Petra Cetinjskog br.
130,
81000 Podgorica, Crna Gora
+382 (0)20 243 197
www.gov.me/mmp

Broj: UPI-11-037/23-71/2

Podgorica: 29.12.2023. godine

Na osnovu člana 30 Zakona o slobodnom pristupu informacijama («Sl.list CG», br. 44/12 i 30/17), i člana 16 i 46 Zakona u upravnom postupku ("Sl. list CG", br. 56/2014, 20/2015, 40/2016 i 37/2017), Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava postupajući po zahtjevu NVO „Akcija za ljudska prava“, iz Podgorice, zaveden pod brojem UPI-11-037/23-71/1 od 20.12.2023. godine, radi pristupa informaciji, d o n o s i

R J E Š E N J E

I **Usvaja se** zahtjev NVO „Akcija za ljudska prava“, iz Podgorice, broj UPI-11-037/23-71/1 od 20.12.2023. godine, te se dozvoljava pristup sljedećim informacijama:

- prevedene preporuke Komiteta protiv torture UN za 2014. i 2022. godinu
- prevedene preporuke UPR Komiteta za ljudska prava iz 2014. i 2023. godine

II Pristup informacijama iz stava I ovog rješenja ostvariće se dostavljanjem iste u elektronskoj formi i u mašinski čitljivom formatu, dostavom na e-mail adresu: hra@t-com.me.

III Troškova postupka nije bilo.

IV. Žalba protiv ovog rješenja ne odlaže njegovo izvršenje.

O b r a z l o ž e n j e

NVO „Akcija za ljudska prava“ iz Podgorice, podnjela je dana 20.12.2023. godine Zahtjev za slobodan pristup informacijama, broj UPI-11-037/23-71/1, kojim je tražila da joj se omogući pristup sljedećim podacima: prevedene preporuke Komiteta protiv torture UN za 2014. i 2022. godinu, kao i prevedene preporuke UPR Komiteta za ljudska prava iz 2014. i 2023. godine; na način što će joj se tražene informacije dostaviti elektronskim putem na e-mail adresu: hra@t-com.me.

U postupku po zahtjevu Ministrastvo ljudskih i manjinskih prava utvrdilo je da posjeduje tražene informacije, koje su opisane u stavu I dispozitiva rješenja, te da se u istim ne nalaze podaci čijim bi se objelodanjivanjem ugrozio neki od interesa iz člana 14 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, pa nalazi da zahtjev treba usvojiti kao osnovan, u skladu sa članom 13 i 21 stav 1 tačka 3 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Odredbom člana 30 Zakona o slobodnom pristupu informacijama («Sl.list CG», br. 44/12 i 30/17), propisano je da o zahtjevu za pristup informaciji ili ponovnu upotrebu informacija, osim u slučaju iz člana 22 ovog zakona, organ vlasti odlučuje rješenjem, kojim dozvoljava pristup traženoj informaciji, odnosno ponovnu upotrebu informacija ili njenom dijelu ili zahtjev odbija. Dalje, stavom 5 istog člana Zakona, propisano je da rješenje kojim se odbija

zahtjev za pristup informaciji, odnosno ponovnu upotrebu informacija sadrži detaljno obrazloženje razloga zbog kojih se ne dozvoljava pristup traženoj informaciji, odnosno ponovna upotreba informacija.

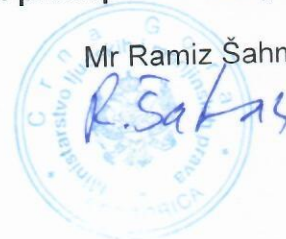
Žalba ne odlaže izvršenje rješenja, shodno članu 36 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Polazeći od naprijed navedenog, odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

UPUTSTVO O PRAVNOJ ZAŠTITI: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama u roku od 15 dana od prijema rješenja, neposredno ili preko ovog Ministarstva. Žalba se podnosi u dva primjerka, sa dokazom o uplati 4,00 € administrativne takse na žiro račun, br. 907-83001-19, shodno tarifnom broju 2 Zakona o administrativnim taksama ("Službeni list Crne Gore", br. 018/19).

**Lice zaduženo za rješavanje po zahtjevu
za slobodan pristup informacijama**

Mr Ramiz Šahman

Dostavljeno:

- Podnosiocu zahtjeva
- u spise predmeta
- a/a

Ramiz Sahman

From: Milica Bulatović <milica@hraction.org>
Sent: Tuesday, January 9, 2024 1:31 PM
To: Ramiz Sahman
Cc: Maja Nuculovic
Subject: RE: Dostavljanje informacija

Crna Gora
MINISTARSTVO LJUDSKIH I MANJINSKIH
PRAVA
Podgorica

Broj: _____

Datum: _____

Poštovani,

potvrđujem prijem mejla.
U ime NVO Akcije za ljudska prava, zahvaljujem na saradnji.

Srdačan pozdrav,
Milica Bulatović Jokanović
pravna savjetnica
Akcija za ljudska prava
Human Rights Action (HRA)
Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 130/VII,
81000 Podgorica, Crna Gora/Montenegro
Tel: +382 20 232 348/ +382 20 232 358
Fax: +382 20 232 122
www.hraction.org

From: Ramiz Sahman [mailto:ramiz.sahman@mmp.gov.me]
Sent: Tuesday, January 9, 2024 1:25 PM
To: milica@hraction.org
Cc: Maja Nuculovic <maja.nuculovic@mmp.gov.me>
Subject: RE: Dostavljanje informacija

Uvažena gospođo Bulatović Janković,

U prilogu dostavljam Akcioni plan za sprovođenje preporuka, koji sadrži i same preporuke iz 2014. Godine,

Molim Vas za potvrdu prijema maila.

Srdačan pozdrav,
Ramiz Sahman

From: Ramiz Sahman
Sent: Tuesday, January 9, 2024 10:34 AM
To: 'milica@hraction.org' <milica@hraction.org>
Cc: Maja Nuculovic <maja.nuculovic@mmp.gov.me>
Subject: Dostavljanje informacija

Uvažena gospođo Bulatović Janković,

U vezi Vašeg zahtjeva za Slobodan pristup informacijama od 20.12.2023. godine, zavedenog kod ovog Ministarstva pod br. UPI-11-037/23-71/1, u prilogu Vam dostavljamo prevedene preporuke UPR Komiteta za ljudska prava iz 2023. Godine, dok ćemo Vam za 2014 godinu dostaviti iste do kraja radnog dana.

Takođe, u vezi preporuka Komiteta protiv torture za 2014 i 2022. Godinu, potrebno je da se obratite Ministarstvu pravde.

Molimo Vas za potvrdu prijema ovog maila.

Srdačan pozdrav,

Ramiz Šahman
Načelnik Službe za opšte poslove
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava
Tel/069-308-624

Ministarstvo ljudskih
i manjinskih prava

Preliminarna neuređena verzija

Distr.: Opšta
19. maj 2023. godine

Izvornik: Engleski

Savjet za ljudska prava

Pedeset četvrta sjednica

11 septembar - 6. oktobar 2023.god

Stavka dnevnog reda br. 6

Opšti periodični pregled

Izvještaj Radne grupe za Opšti periodični pregled

Crna Gora

Uvod

1. Radna grupa za Opšti periodični pregled, osnovana u skladu sa rezolucijom Savjeta za ljudska prava 5/1, održala je svoju četrdeset treću sjednicu u periodu od 1. do 12. maja 2023. godine. Pregled Crne Gore održan je na XI sjednici, 8. maja 2023. godine. Delegaciju Crne Gore predvodio je ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Đeka. Radna grupa je 16. sjednici, održanoj 10. maja 2023. godine, usvojila izvještaj o Crnoj Gori.
2. Savjet za ljudska prava je 11. januara 2023. godine izabrao sljedeću grupu izvjestilaca (Trojku), kako bi se olakšao pregled Crne Gore: Kamerun, Gruzija i Luksemburg.
3. U skladu sa paragrafom 15 Priloga uz Rezoluciju Savjeta za ljudska prava 5/1 i paragrafom 5 Priloga uz Rezoluciju Savjeta 16/21, izdati su sljedeći dokumenti za pregled Crne Gore:
 - (a) Podneseni nacionalni izvještaj/pisana prezentacija sačinjena u skladu sa paragrafom 15 tačka a);¹
 - (b) Kompilacija koju je pripremila Kancelarija Visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR) u skladu sa stavom 15 tačka (b);²
 - (c) Kratki prikaz koji je pripremila kancelarija OHCHR-a u skladu sa paragrafom 15 tačka (c).³
4. Spisak pitanja pripremljenih unaprijed od strane Belgije, Njemačke, Lihtenštajna, Portugala, u ime Grupe prijatelja o nacionalnim mehanizmima za implementaciju, izvještavanje i praćenje, Slovenije, Španije, Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, Sjedinjenih Američkih Država i Urugvaja, poslat je Crnoj Gori preko Trojke. Ova pitanja dostupna su na internet stranici Opšteg periodičnog pregleda.

I. Kratki prikaz postupka pregleda

A. Izlaganje države koja je predmet pregleda

5. Delegacija je izjavila da je predstavljanje njenih dostignuća u oblasti ljudskih prava značajno s obzirom na članstvo Crne Gore u Savjetu za ljudska prava 2022-2024. godine.
6. Proces pripreme izvještaja podrazumijevao je konsultacije u kojima su učestvovali predstavnici državnih organa, parlamenta, nacionalne institucije za zaštitu ljudskih prava i sloboda, civilnog društva i UN.
7. Vlada je obezbijedila praćenje sprovođenja nacionalnih politika putem Savjeta za određene oblasti zaštite ljudskih prava i operativnih timova. Ojačana je uloga Ombudsmana i poboljšana njegova elektronska baza žalbi, dok su kapaciteti osnaženi.
8. U pripremi je izvještaj o sprovođenju Strategije reforme pravosuđa 2019–2022, a nova Strategija se očekuje 2023. godine.
9. U toku je završetak rada na novom sveobuhvatnom zakonu o sprečavanju diskriminacije. Najnovije istraživanje ukazalo je na povećanu diskriminaciju, koju delegacija pripisuje, između ostalog, tekućoj političkoj i ekonomskoj krizi.
10. Vlada je dodijelila sredstva institucijama koje rade na unapređenju prava manjina. Crna Gora je nastojala da osigura proporcionalnu zastupljenost manjinskih nacija i zajednica u svom političkom i javnom životu. Osnovala je jedinicu za interkulturalnost.
11. Crna Gora je nastojala da kroz obrazovanje podigne svijest o rodnoj ravnopravnosti. Zbog duboko ukorijenjenih patrijarhalnih obrazaca, rodna politika suočila se sa izazovima implementacije. Crna Gora će nastaviti da teži „nultoj toleranciji“ za nasilje nad ženama.

¹ A/HRC/WG.6/43/MNE/1.

² A/HRC/WG.6/43/MNE/2.

³ A/HRC/WG.6/43/MNE/3.

12. Crna Gora je imala kvalitetan normativni i strateški okvir za zaštitu LGBTI prava, uključujući i Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola iz 2021. godine. Novim zakonima koji su u toku upotpuniće se pravni okvir.
13. Zakonom o nevladinim organizacijama utvrđena su budžetska sredstva za projekte nevladinih organizacija u oblasti ljudskih prava.
14. U vezi sa zaštitom djece, u toku su izmjene i dopune Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, kao i izrada Strategije socijalne i dječije zaštite. Crna Gora je izričito zabranila fizičko kažnjavanje djece. Više policajaca osiguravalo je bezbjednost u školama, uključujući u cilju sprečavanja vršnjačkog nasilja.
15. Crna Gora je preduzimala radnje za unapređenje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, fokusirane na smanjenje siromaštva. Program "Evropa sad", koji je povećao minimalnu zaradu, poboljšao je životni standard.
16. Strategijom o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2021-2025. godine predviđeno je rješavanje statusa interno raseljenih lica.
17. U vezi sa ratifikacijom amandmana iz Kampale na Rimski statut, u toku su konsultacije.
18. Na međunarodnom planu, Crna Gora je saradivala sa Savjetom za ljudska prava, mehanizmom Opšteg periodičnog pregleda, ugovornim organima i nosiocima mandata po posebnim procedurama. Posjete su obavili specijalni izvjestioci o trgovini ljudima i prodaji djece.

B. Interaktivni dijalog i odgovori države koja je predmet pregleda

19. Tokom interaktivnog dijaloga, 87 delegacija je dalo izjave. Preporuke date tokom dijaloga nalaze se u odjeljku II ovog izvještaja.
20. Tunis je pohvalio Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i nacionalne strategije u pogledu prava žena, starijih lica, manjina i prava na obrazovanje i zdravlje.
21. Turska je pohvalila radnje preduzete u borbi protiv diskriminacije, nasilja u porodici, trgovine ljudima i mučenja i istakla pristup koji je usmjeren na žrtve u borbi protiv trgovine ljudima i planove za proširenje zaštite žrtava.
22. Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske pozdravilo je napredak u borbi protiv organizovanog kriminala i zakonodavstvo u cilju zaštite novinara i podstaklo rad na odgovornosti pravosuđa i sprovođenje zakona za sprječavanje korupcije.
23. Ujedinjena Republika Tanzanija pohvalila je Crnu Goru zbog uspostavljanja baze podataka koja povezuje centre za socijalni rad sa Upravom policije, mjere za borbu protiv korupcije i Nacionalnu strategiju zapošljavanja 2021–2025.
24. Sjedinjene Američke Države pohvalile su inicijative za krivično gonjenje odgovornih za korupciju na visokom nivou, ali su izrazile zabrinutost zbog sporog i ponekad neadekvatnog sprovođenja institucionalnih mjera za zaštitu od korupcije.
25. Urugvaj je pozdravio sprovođenje Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti za period 2021–2025.
26. Uzbekistan je ukazao na napore uložene u sprovođenje preporuka iz trećeg Opšteg periodičnog pregleda, uključujući usvajanje zakonodavnih mjera.
27. Bolivarska Republika Venecuela pozdravila je pojačanu ulogu Zaštitnika ljudskih prava, ali je istakla izvještaje o nasilju zasnovanom na rasizmu i govoru mržnje protiv etničkih grupa od strane političara i javnih ličnosti.
28. Vijetnam je pozdravio Nacionalnu strategiju zapošljavanja za period 2021-2025. godine kako bi se postigao održiv rast zaposlenosti zasnovan na jednakom pristupu tržištu rada, dostojanstvenom radu, razvoju znanja i većoj socijalnoj inkluziji.

29. Albanija je pozdravila usvajanje nacionalnog plana za implementaciju Istanbulske konvencije, nacionalne strategije rodne ravnopravnosti i strategije manjinske politike.
30. Alžir je pohvalio Crnu Goru zbog usvajanja i sprovođenja nekoliko strategija i akcionih planova za zaštitu ljudskih prava, uključujući prava ranjivih lica.
31. Argentina je pozdravila usvajanje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.
32. Jermenija je pohvalila Crnu Goru zbog napretka postignutog u zaštiti ljudskih prava, posebno poboljšanja u zatvorskom sistemu i uslovima pritvora.
33. Australija je prepoznala napore za pružanje jače pravne zaštite novinarima i uvođenje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i ohrabрила Crnu Goru da u potpunosti sprovede postojeće zakonodavstvo o ljudskim pravima.
34. Austrija je pozdravila posvećenost Crne Gore procesu Opšteg periodičnog pregleda i napredak postignut u postupanju po prethodnim preporukama, ali je izrazila zabrinutost zbog ograničenog napretka u nekim oblastima.
35. Azerbejdžan je pozitivno ocijenio korake koje je Crna Gora preduzela u cilju zaštite ljudskih prava, uključujući unapređenje obrazovnih programa za ljudska prava i usvajanje treće nacionalne Strategije za borbu protiv trgovine ljudima.
36. Bahrein je pohvalio rad Crne Gore na borbi protiv nasilja, borbe protiv trgovine ljudima i nasilja u porodici.
37. Bjelorusija je izrazila zabrinutost zbog visokog nivoa govora mržnje, diskriminacije i nasilja nad određenim etničkim i vjerskim grupama, slabe socijalne podrške ranjivim populacijama i problema u borbi protiv trgovine ljudima.
38. Belgija je pozdravila napore i pozitivne korake Crne Gore i ukazala na važne preostale izazove u pogledu prava žena i rodno zasnovanog nasilja, borbe protiv mučenja ili zlostavljanja i upisa u matične knjige rođenih.
39. Višenacionalna država Bolivija pozdravila je napore Crne Gore od posljednjeg ciklusa da ojača svoj zakonodavni okvir za zaštitu i unapređenje ljudskih prava.
40. Brazil je pozdravio Zakon o strancima i Strategiju o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori kao zaštitu izbjeglica i tražilaca azila, i pohvalio posjete nosilaca mandata po posebnim procedurama.
41. Bugarska je sa zadovoljstvom primijetila napredak u sprovođenju prihvaćenih preporuka koje je Bugarska dala u trećem ciklusu, o inkluzivnom obrazovanju djece sa invaliditetom i o borbi protiv trgovine ljudima.
42. Burkina Faso pohvalila je usvajanje Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025. godine i Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije za period 2022-2027. godine.
43. Kamerun je izrazio zadovoljstvo napretkom Crne Gore u oblasti unapređenja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava i zaštite ljudskih prava.
44. Kanada je pozdravila obnovu funkcionalnosti Ustavnog suda, jubilarni deseti Montenegro Prajd u oktobru 2022. godine i usvajanje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola 2021. godine.
45. Čile je pohvalio Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola i sa zadovoljstvom istakao napredak u primjeni Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom.
46. Kina je uočila napredak i izrazila zabrinutost zbog mržnje i nasilja nad migrantima i etničkim manjinama, trgovine ljudima, nasilja nad ženama i prava djece i lica sa invaliditetom.
47. Kolumbija je pozdravila delegaciju u četvrtom ciklusu Opšteg periodičnog pregleda i poželjela joj uspjeh.
48. Kostarika je pozdravila radnje za integraciju etničkih manjina, jačanje zakonodavnog okvira za LGBTIQ+ zajednicu i kreiranje indikatora o rodnoj ravnopravnosti.

49. Hrvatska je istakla napore na ostvarivanju manjinskih prava, politike rodne ravnopravnosti, lica sa invaliditetom, dječijih prava i trgovine ljudima. Ohrabрила je napore za rješavanje preostalih slučajeva nestalih lica.
50. Kuba je prepoznala posvećenost Crne Gore sprovođenju preporuka prihvaćenih u prethodnim ciklusima Opšteg periodičnog pregleda.
51. Kipar je prepoznao napore Crne Gore na poštovanju, unapređenju, zaštiti i ostvarivanju ljudskih prava, naročito usvajanje Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025. godine i Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.
52. Češka je pozdravila aktivno angažovanje Crne Gore u multilateralnim forumima za ljudska prava, kao i izmjene i dopune Krivičnog zakonika koje su omogućile izricanje oštrih kazni u slučajevima nasilja nad novinarima.
53. Džibuti je pohvalio napore na jačanju uloge Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i pozvao Crnu Goru da učini više na promovisanju njegove autonomije i nezavisnosti.
54. Dominikanska Republika čestitala je Crnoj Gori na strategijama za reformu pravosuđa, rodnu ravnopravnost i zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije, i prepoznala napore za postizanje „nulte tolerancije“ prema nasilju nad ženama.
55. Egipat je izrazio uvažavanje za pozitivan razvoj u zaštiti ljudskih prava i sprečavanju diskriminacije.
56. El Salvador je pozdravio ratifikaciju međunarodnih instrumenata za ljudska prava, Strategije inkluzivnog obrazovanja 2019-2025. godine i drugih strategija o inkluziji, rodnoj ravnopravnosti, obrazovanju, borbi protiv nasilja i trgovine ljudima.
57. Estonija je pozdravila napore u borbi protiv korupcije, uključujući jačanje nezavisnosti pravosuđa, i zaštitu novinara, uključujući i preko Komisije za praćenje istraga napada na novinare.
58. Finska je izrazila uvažavanje za aktivnu ulogu Crne Gore u Savjetu za ljudska prava i korake preduzete od posljednjeg pregleda.
59. Peru je pohvalio ostvareni napredak, posebno usvajanje Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025. godine.
60. U nastavku interaktivnog dijaloga, delegacija Crne Gore istakla je da su izmjene Zakona o državnom tužilaštvu iz 2021. godine doprinijele eliminisanju političkog uticaja u njegovom radu. Postojao je novi sastav Tužilačkog savjeta, novi glavni specijalni tužilac i novi Nacionalni savjet za borbu protiv korupcije. U toku su izmjene relevantnih zakona. U cilju efikasne borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, Crna Gora će nastaviti da jača svoje kapacitete.
61. U Skupštini je razmatrana izborna reforma. Delegacija je podsjetila da je Skupština usvojila zakone o finansiranju rada ženskih organizacija u političkim subjektima. Žene su činile 28,4% poslanika, a Poslovníkom je propisan najmanje jedan potpredsjednik iz reda manje zastupljenog pola.
62. Što se tiče mučenja, dogovoreno je da se u policiji imenuju kontakt osobe za slučajeve kada postoji sumnja na mučenje od strane službenika policije. Prema Zakonu o unutrašnjim poslovima, policajci se privremeno suspenduju sa rada ako je protiv njih pokrenut krivični postupak u vezi sa radom. Predloženim izmjenama Krivičnog zakonika predviđeno je nezastarijevanje krivičnog gonjenja i kažnjavanje za mučenje, uz povećane kazne, posebno ako ga počini javni zvaničnik. Zabrana vršenja poziva, kao i zatvorska kazna, propisani su i za javne zvaničnike.
63. Delegacija je izvijestila da je u toku krivični postupak protiv jednog optuženog za ratne zločine i da je u toku glavni pretres. Svim žrtvama i njihovim porodicama garantovan je pristup pravdi i pravo na naknadu štete, a u periodu od 2018. do 2022. godine donijete su 62 presude. Predložene izmjene Zakonika o krivičnom postupku ubrzale bi određene postupke.
64. Vlasti su intenzivirale aktivnosti na rješavanju slučajeva napada na i prijatnji novinarima. Odgovarajuća komisija za praćenje aktivnosti organa u povezanim istragama

osnovana je 2021. godine. Nacrtom Medijske strategije za period 2023-2027. godine i pratećim Akcionim planom predviđeno je jačanje kapaciteta Komisije. Novi medijski zakoni omogućili bi veću slobodu izražavanja i zaštite.

65. Crna Gora je sprovodila treću Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima, sa aktivnostima od identifikacije žrtava do reintegracije u društvo. Institucionalni kapaciteti su ojačani, a operativni tim je postigao konkretne rezultate. Nacrtom izmjena Krivičnog zakonika dodat je još jedan oblik ovog krivičnog djela i uvedeno je krivično djelo prodaje djece.

66. Ulagani su naporu u iskorjenjivanje rodno zasnovanog nasilja. Formiran je operativni tim i formirano je odjeljenje za praćenje implementacije Istanbulske konvencije. Na snazi je Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici, a pokrenuta je i baza podataka za povezivanje centara za socijalni rad i policije. Nacrtom Krivičnog zakonika i izmjenama Zakonika o krivičnom postupku uvedena su nova krivična djela.

67. Crna Gora je imala četiri skloništa za žrtve, a brojne nevladine organizacije su dobile licencu za pružanje usluga, dok su centri za socijalni rad radili sa porodicama. U toku je bilo usvajanje Nacionalnog plana za sprovođenje Istanbulske konvencije.

68. Gambija je pozdravila nastavljenu i konstruktivnu interakciju Crne Gore sa Opštim periodičnim pregledom.

69. Gruzija je pozdravila osnivanje Savjeta za prava lica sa invaliditetom, operativnih timova za borbu protiv trgovine ljudima, formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima i mjere za borbu protiv nasilja nad ženama.

70. Njemačka je pohvalila Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola, Nacionalnu strategiju rodne ravnopravnosti i revizije Krivičnog zakonika u cilju kažnjavanja nasilja nad novinarima, ali je izrazila zabrinutost zbog nasilja nad ženama i djecom.

71. Grčka je pozdravila napore vezane za rodnu ravnopravnost i borbu protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama, kao i poboljšani institucionalni i policijski odgovor na nasilje nad novinarima.

72. Honduras je izrazio uvažavanje za zakonodavne mjere usvojene u cilju borbe protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama i djecom, kao i inkriminisanje seksualnog uznemiravanja i osvetoljubive pornografije.

73. Island je pozdravio delegaciju Crne Gore i njen nacionalni izvještaj.

74. Indija je pohvalila napredak koji je Crna Gora ostvarila od trećeg Opšteg periodičnog pregleda.

75. Indonezija je pohvalila napore na jačanju borbe protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama i djecom, uključujući uspostavljanje Operativnog tima, Protokola iz 2018. godine i jedinstvenog sistema baze podataka.

76. Islamska Republika Iran izrazila je zabrinutost zbog neadekvatnog i nedovoljnog pristupa žena zdravstvenim uslugama i ograničenog pristupa žena žrtava nasilja pravdi.

77. Irak je pozdravio saradnju Crne Gore sa međunarodnim mehanizmima za ljudska prava, uključujući ugovorna tijela i Kancelariju visokog komesara za ljudska prava.

78. Irska je pozdravila Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola, Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godine, i ratifikaciju Istanbulske konvencije i odgovarajući Nacionalni akcioni plan.

79. Izrael je pohvalio Nacionalnu strategiju rodne ravnopravnosti 2021–2025, Operativni tim za borbu protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama i Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola.

80. Italija je pozdravila mjere za jačanje slobode izražavanja i slobode medija, uključujući srodne zakone i prvu nacionalnu strategiju, kao i za podsticanje zaštite novinara i medijskih radnika.

81. Jordan je pohvalio uspostavljanje tematskih operativnih timova, posebno za borbu protiv nasilja u porodici, nasilja nad ženama i trgovine ljudima.
82. Kazahstan je pohvalio napredak Crne Gore u sprečavanju diskriminacije i unapređenju obrazovanja o ljudskim pravima i aktivnosti podizanja svijesti, i pozdravio zakonodavne napore za iskorjenjivanje rodno zasnovanog i porodičnog nasilja.
83. Kirgistan je pozdravio delegaciju Crne Gore i zahvalio joj na predstavljanju četvrtog izvještaja u sklopu Opšteg periodičnog pregleda.
84. Libija je pohvalila saradnju Crne Gore sa mehanizmom Opšteg periodičnog pregleda.
85. Lihtenštajn je pozdravio delegaciju Crne Gore i zahvalio joj se na informacijama datim u uvodnoj izjavi i nacionalnom izvještaju.
86. Litvanija je pozdravila usvajanje strategija za rodnu ravnopravnost i socijalnu inkluziju Roma i Egipćana, kao i za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije.
87. Luksemburg je izrazio uvažavanje za napore u sprovođenju preporuka iz trećeg ciklusa i čestitao Crnoj Gori na usvajanju Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba za period 2019–2023. godine.
88. Malavi je pozdravio uspostavljanje operativnih timova za borbu protiv nasilja u porodici, nasilja nad ženama i trgovine ljudima, kao i za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima.
89. Malezija je pohvalila pristup zasnovan na cjelovitom upravljanju u implementaciji preporuka i istakla da je Crna Gora preduzela korake u borbi protiv nasilja u porodici u skladu sa njenim preporukama iz trećeg Opšteg periodičnog pregleda.
90. Maldivi su čestitali Crnoj Gori na ratifikaciji Konvencije Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici i pozdravili usvajanje pratećeg nacionalnog plana implementacije.
91. Malta je istakla Strategiju razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018. do 2022. godine i Strategiju razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore za period 2021–2024. godine u pogledu prevazilaženja strukturnih, ekonomskih i infrastrukturnih barijera.
92. Mauricijus je pozdravio inicijativu Vlade Crne Gore za unapređenje prava žena i povećanje svijesti o pitanjima nasilja nad ženama i djevojčicama.
93. Meksiko je pohvalio usvajanje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i, u konstruktivnom duhu, Crnoj Gori ponudio svoje iskustvo i stručnu pomoć.
94. Maroko je istakao da je u nacionalnom izvještaju Crne Gore ukazano na napore vlasti, posebno u pogledu borbe protiv diskriminacije u širem smislu tog termina.
95. Namibija je pohvalila Crnu Goru zbog davanja prioriteta obrazovanju i obuci zaposlenih u javnom sektoru u oblasti ljudskih prava i zbog napora u borbi protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama i djecom.
96. Nepal je pozdravio napore u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici i u eliminisanju diskriminacije žena, lica sa invaliditetom i manjina, i istakao Nacionalnu strategiju zapošljavanja za period 2021–2025. godine.
97. Kraljevina Holandija pohvalila je preduzete mjere za rješavanje pitanja govora mržnje i homofobije i podstakla praćenje preporuka nove ad hoc Komisije za praćenje istraga napada na novinare.
98. Niger je pozdravio napredak u sprovođenju njegovih preporuka iz prethodnog ciklusa, uključujući i one o trgovini ljudima i izbjeglicama, kao i Strategiju o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2021–2025.
99. Sjeverna Makedonija pozdravila je Strategiju za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti, kao i Strategiju za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana.

100. Pakistan je prepoznao korake preduzete u promociji i zaštiti ljudskih prava, uključujući mjere protiv trgovine ljudima, pravosudne reforme i socijalnu inkluziju migranata.
101. Paragvaj je pozdravio strategije za rodnu ravnopravnost, za zaštitu prava lica sa invaliditetom od diskriminacije i za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana.
102. Francuska je pozdravila napore Crne Gore na promociji i zaštiti ljudskih prava.
103. Filipini su istakli kao pozitivno jačanje zakonodavnih i političkih okvira usvajanjem različitih strategija za zaštitu prava određenih grupa, uključujući žene, djecu i lica bez državljanstva.
104. Portugal je pohvalio Crnu Goru zbog njenih napora u borbi protiv korupcije i zbog jačanja pravosudnog sistema nedavnim popunjavanjem pozicija u Ustavnom sudu.
105. Republika Moldavija pozdravila je poboljšanja zakonodavnog okvira o diskriminaciji, rodnoj ravnopravnosti, licima sa invaliditetom i djeci i mjere u vezi sa strategijom o migracijama i reintegracijom povratnika.
106. U okviru interaktivnog dijaloga, delegacija iz Crne Gore konstatovala je da je Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti usmjerena na smanjenje stereotipa i predrasuda, a uključivala je i aktivnosti za postizanje bolje ravnoteže između posla i privatnog života. Zakon o radu garantuje jednaku platu za isti rad ili rad jednake vrijednosti.
107. Usluge podrške pružane su starijim licima u cilju socijalne inkluzije i poboljšanja njihovog kvaliteta života, uključujući dnevne centre i pomoć u kući u okviru Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih. Kapaciteti su poboljšani otvaranjem novih domova i povećanjem broja licenci za pružaoce usluga.
108. Crna Gora je započela proces deinstitucionalizacije, značajno smanjujući broj djece u ustanovama. Za svu djecu uveden je dječiji dodatak, dok je u toku izgradnja objekta za djecu sa problemima u ponašanju i djecu žrtve trgovine ljudima.
109. Sprovedeni su programi obuke za promjenu stavova koji podržavaju nasilje i stereotipne rodne uloge. Crna Gora je jačala zakonodavni i strateški okvir i vodila kampanje o prinudnim dječijim brakovima u romskim i egipćanskim zajednicama. Sprovođila je obuku za profesionalce kako bi zaštitila djecu od nasilja i bila je posvećena potpunoj zaštiti od seksualnog nasilja.
110. Strategija inkluzivnog obrazovanja (2019–2025) imala je za cilj da osigura ravnopravno učešće sve djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Crna Gora će težiti poboljšanju podrške ranom razvoju. Učenici Romi i Egipćani dobili su besplatan prevoz, medijatore za socijalnu inkluziju u obrazovanju i stipendije za srednju školu i fakultet.
111. Crna Gora je usvojila Strategiju za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za period 2021-2025. godine. Formirani su programi za borbu protiv anticiganizma, mjere budžetiranja za socijalnu inkluziju Roma i komisija za legalizaciju objekata. Izdvojena su sredstva za stanovanje Roma i za zapošljavanje 21 saradnika za socijalnu inkluziju, dok je pokrenut Nacionalni program za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma i Egipćana.
112. Zakon o strancima iz 2018. godine omogućio je interno raseljenim licima sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori.
113. Zakonom o crnogorskom državljanstvu propisani su kriterijumi za sticanje državljanstva i predviđeno je to pravo za djecu rođenu na teritoriji. Predviđen je registar za djecu rođenu van redovnog zdravstvenog sistema, napuštenu djecu, ili djecu čiji roditelji nijesu imali sva dokumenta.
114. Instrument za procjenu stepena rodne osjetljivosti strateških dokumenata integrisan je u kreiranje politike. Preko 300 zaposlenih prošlo je obuku o rodnoj ravnopravnosti, a počeo je i proces rodno odgovornog budžetiranja.
115. Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije 2022-2027. godine odnosila se na ravnopravno učešće u životu zajednice žena sa invaliditetom i djece sa teškoćama u razvoju, a kapaciteti za njeno sprovođenje bi bili ojačani. U decembru 2021. godine donijeta je odluka o osnivanju Savjeta za prava lica sa invaliditetom.

116. Tim povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice osiguravao je bezbjednost LGBTI osoba.
117. Ruska Federacija je istakla napredak i izrazila zabrinutost zbog izvještaja o mučenju u pritvoru u toku prekrivičnog postupka u centrima bezbjednosti i u pritvorskim centrima i negativnih stereotipa o Romima i Egipćanima.
118. Srbija je pozdravila osnivanje radnih tijela za sprovođenje nacionalnih politika u specifičnim oblastima ljudskih prava, kao i obrazovanje o ljudskim pravima i napore u borbi protiv diskriminacije, rodne ravnopravnosti i zaštite manjinskih prava.
119. Slovačka je izrazila uvažavanje za ratifikaciju Protokola br. 16 uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i podstakla usvajanje mjera za obezbjeđivanje sigurnosti novinara.
120. Slovenija je pozvala Crnu Goru da rodnu ravnopravnost postavi kao prioritet u mehanizmima odgovornosti vlade i podstakla osiguravanje nezavisnosti i odgovornosti pravosuđa kroz postupanje po svim preostalim preporukama Opšteg periodičnog pregleda.
121. Španija je pohvalila Crnu Goru zbog napretka postignutog u oblasti rodne ravnopravnosti, posebno promjene Krivičnog zakonika uvođenjem novih krivičnih djela kao što je seksualno uznemiravanje.
122. Šri Lanka je istakla mjere preduzete od posljednjeg pregleda ka iskorjenjivanju rodno zasnovanog nasilja i napore za postizanje „nulte tolerancije“ za nasilje nad ženama i nasilje u porodici.
123. Švajcarska je dala tri preporuke.
124. Sirijska Arapska Republika je dala preporuke.
125. Ukrajina je istakla kao pozitivan rad Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, koje je bilo uspješno u oblikovanju nacionalne politike za efikasnu zaštitu i promovisanje ljudskih prava i sloboda.
126. Delegacija Crne Gore je u završnoj riječi zahvalila svim državama članicama koje su doprinijele interaktivnom dijalogu, onima koji su postavili prethodna pitanja i Trojki.
127. U vezi sa praćenjem sprovođenja preporuka Opšteg periodičnog pregleda i uspostavljanjem nacionalnog mehanizma za praćenje i izvještavanje, grupa predstavnika iz vlade, pravosuđa, parlamenta, civilnog društva, UN i Ombudsmana izrađivala je plan aktivnosti. Pokrenut je pilot projekat.
128. Vlada je radila na borbi protiv govora mržnje, a Medijskom strategijom predviđene su različite aktivnosti, uključujući zakonodavstvo kojim se govor mržnje definiše kao krivično djelo, mehanizam koordinacije, kampanje i obuka.
129. Što se tiče jednakog pristupa pravdi, Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći iz 2012. godine regulisan je sistem koji je omogućio pristup licima sa niskim primanjima.
130. Delegacija se zahvalila svim državama članicama, organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama i Ombudsmanu na učešću. Naglašen je značaj procesa Opšteg periodičnog pregleda za promociju ljudskih prava u Crnoj Gori, i istaknut njegov fokus na budućnost ljudskih prava, gdje su pitanja ličnih prava, identiteta i inkluzivnosti od vitalnog značaja. Crna Gora je bila posvećena unapređenju ljudskih prava u zemlji i bila je spremna za saradnju sa svim relevantnim međunarodnim organizacijama.

II. Zaključci i/ili preporuke

131. **Preporuke formulisane tokom interaktivnog dijaloga/navedene u nastavku su razmotrene od strane Crne Gore i imaju podršku Crne Gore:**

- 131.1 **Ojačati Instituciju zaštitnika ljudskih prava i sloboda ili Ombudsmana u skladu sa Pariškim principima (Indija);**

- 131.2 Uspostaviti nacionalnu instituciju za ljudska prava u skladu sa Pariškim principima (Niger);
- 131.3 Ojačati nezavisnost Ombudsmana u cilju dobijanja akreditacionog statusa A od strane Globalne alijanse za nacionalne institucije za ljudska prava (GANHRI) (Indonezija);
- 131.4 Podsticati veću nezavisnost i dovoljne resurse za Kancelariju zaštitnika ljudskih prava i sloboda (Kostarika);
- 131.5 Nastaviti sa inicijativama koje su u toku za izgradnju kapaciteta ombudsmana za ljudska prava i nacionalnog mehanizma za zaštitu od mučenja i preduzeti mjere za jačanje nezavisnosti ovih subjekata (Peru);
- 131.6 Osigurati efikasnu primjenu zakona kojima se zabranjuje diskriminacija u svim njenim oblicima (Venecuela (Bolivarska Republika));
- 131.7 Nastaviti napore za unapređenje promocije i zaštite prava ugroženih grupa, posebno žena, djece i lica sa invaliditetom (Vijetnam);
- 131.8 Intenzivirati napore na istraživanju i kažnjavanju slučajeva diskriminacije i podsticanja na mržnju, posebno protiv manjina i ranjivih grupa (Argentina);
- 131.9 Kreirati politike za borbu protiv rasizma i svih oblika diskriminacije, sa naglaskom na borbu protiv govora mržnje (Bolivija (Višenacionalna država));
- 131.10 Boriti se efikasno protiv rasističkog govora mržnje, posebno kada dolazi od političara i javnih ličnosti (Sirijska Arapska Republika);
- 131.11 Preduzimati efikasne mjere za borbu protiv svih oblika diskriminacije, a posebno rasizma i rasne diskriminacije, ozbiljnijim rješavanjem rasističkog govora mržnje u javnom prostoru, kao i zločina iz mržnje, posebno protiv manjina (Džibuti);
- 131.12 Intenzivirati napore na sprečavanju i borbi protiv rasističkog govora mržnje efikasnim sprovođenjem propisa i kažnjavanjem svih slučajeva rasizma i mržnje zasnovane na rasi izraženih na javnim platformama (Kirgistan);
- 131.13 Preduzimati efikasne mjere za sprečavanje, borbu protiv i kažnjavanje rasističkog govora mržnje i zločina (Namibija);
- 131.14 Uložiti više napora u borbu protiv rasizma, govora mržnje i nasilja (Kina);
- 131.15 Utvrditi zakonske mjere sa odvrćajućim učinkom radi suprotstavljanja slučajevima mržnje, podsticanja na nasilje i islamofobije (Iran (Islamska Republika));
- 131.16 Revidirati zakonodavstvo kako bi se poboljšala zaštita od nasilja u porodici, diskriminacije i zločina iz mržnje i govora mržnje (Italija);
- 131.17 Pojačati napore za suočavanje sa oblicima diskriminacije manjina i postizanje ravnopravnosti, posebno u oblasti rada (Jordan);
- 131.18 Sprovesti antidiskriminacione odredbe radnog zakonodavstva i osigurati jednak pristup poslovima za sve, štiteći ih od bilo koje vrste diskriminacije (Španija);
- 131.19 Ojačati mjere za otklanjanje diskriminacije svih etničkih manjina i marginalizovanih grupa (Nepal);
- 131.20 Ojačati sredstva za borbu protiv rasizma, ksenofobije i diskriminacije podizanjem svijesti i usvajanjem relevantnih zakona i propisa (Alžir);
- 131.21 Promovisati toleranciju, poštovanje različitosti i bolje razumijevanje ljudskih prava u društvu u cjelini unapređenjem obrazovanja o ljudskim pravima u formalnom i neformalnom okruženju (Turska);

- 131.22 Ubrzati reformu Krivičnog zakonika kako bi se svi elementi sadržani u Konvenciji o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja uključili u zakonsku definiciju mučenja (Venecuela (Bolivarska Republika));
- 131.23 Uskladiti zakonsku definiciju mučenja sa članom 1 Konvencije o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i usvojiti konkretne mjere za istraživanje i kažnjavanje odgovornih za slučajeve mučenja i zlostavljanja lica u policijskom pritvoru (Brazil);
- 131.24 Uskladiti definiciju mučenja sa Konvencijom o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Bolivija (Višenacionalna država));
- 131.25 Nastaviti napore na iskorjenjivanju mučenja i usklađivanju definicije mučenja u Krivičnom zakoniku sa Konvencijom o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Čile);
- 131.26 Nastaviti napore u borbi protiv mučenja, usvajanjem zakonske definicije koja uzima u obzir sve elemente sadržane u Konvenciji o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Francuska);
- 131.27 Usvojiti zakonsku definiciju mučenja koja uključuje sve elemente sadržane u Konvenciji o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Kipar);
- 131.28 Intenzivirati napore na potpunom usklađivanju definicije mučenja u Krivičnom zakoniku sa Konvencijom o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Sjeverna Makedonija);
- 131.29 Uskladiti definiciju mučenja u Krivičnom zakoniku sa članom 1 Konvencije o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i istražiti i kazniti sve počiniocce zlostavljanja i prekomjerne upotrebe sile od strane policije (Paragvaj);
- 131.30 Istražiti sve navode o zlostavljanju i prekomjernoj upotrebi sile od strane policijskih službenika, posebno u zatvorima, i kazniti odgovorne (Venecuela (Bolivarska Republika));
- 131.31 Početi rješavanje aktuelnih prijavi fizičkog i psihičkog policijskog mučenja lica lišenih slobode, iznuđivanja iskaza i nepostojanja efikasnih istraga o takvim prijavama do danas (Kanada);
- 131.32 Osigurati da navodi o mučenju, zlostavljanju ili prekomjernoj upotrebi sile od strane policije budu predmet istrage od strane nezavisnog tijela i da svi počinioci budu izvedeni pred lice pravde (Italija);
- 131.33 Preduzeti potrebne zakonske disciplinske i druge mjere za sprečavanje mučenja u policijskom pritvoru i osiguravanje istraga u slučajevima sumnje na mučenje, kao i krivičnu odgovornost (Njemačka);
- 131.34 Osigurati da sve pritužbe na mučenje i zlostavljanje, kao i svaki slučaj prekomjerne upotrebe sile od strane policije i u zatvorima, odmah budu istraženi od strane nezavisnog tijela i da se navodni počinioci procesuiraju (Švajcarska);
- 131.35 Osigurati brzu i nepristrasnu istragu praksa mučenja i drugih oblika zlostavljanja lica koja se drže u policijskom pritvoru i u pritvorskim mjestima (Ruska Federacija);
- 131.36 Osigurati dovoljno finansijskih sredstava za nacionalni mehanizam za sprečavanje mučenja i ojačati napore kako bi se osiguralo da se njegove preporuke sprovode (Češka);
- 131.37 Ukloniti zastarjelost mučenja iz Krivičnog zakonika, efikasno spriječiti mučenje i drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje prema licima lišenim slobode i istražiti povezane navode (Češka);

- 131.38 Osigurati da su odredbe nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika u potpunosti u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore, uključujući – ali ne ograničavajući se na – Konvenciju o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Indonezija);
- 131.39 Razmotriti unapređenje žalbenih postupaka u kojima se iznose tvrdnje o mučenju i zlostavljanju, koje će odmah istražiti nezavisno tijelo i, ako se počinio proglašati krivim, osigurati odgovornost i pravdu za žrtve (Malta);
- 131.40 Obezbijediti policijskim službenicima, sudijama i tužiocima obuku za ljudska prava o sprečavanju i identifikovanju mučenja i drugog nehumanog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja (Portugal);
- 131.41 Sprovesti odgovarajuće obuke za organe za sprovođenje zakona u cilju sprečavanja mučenja i zlostavljanja pritvorenika i zatvorenika (Ruska Federacija);
- 131.42 Nastaviti napore za rješavanje prenatrpanosti u pritvorskim prostorijama i poboljšati zdravstvene usluge za zatvorenike (Irak);
- 131.43 Pojačati mjere za istragu i kažnjavanje počinitelaca ratnih zločina, posebno onih na komandnim pozicijama u vrijeme sukoba, i osigurati odštetu za žrtve (Argentina);
- 131.44 Nastaviti napore da se krivično djelo mučenja učini nezastarivim, u skladu sa Konvencijom o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, i krivično goniti odgovorne za počinjenje ratnih zločina tokom sukoba na Zapadnom Balkanu (Kostarika);
- 131.45 Proaktivno istražiti sve navode o ratnim zločinima i osigurati efikasno krivično gonjenje u skladu sa međunarodnim standardima (Hrvatska);
- 131.46 Garantovati pravo na odštetu žrtvama ratnih zločina koji su se dogodili tokom rata na Balkanu devedesetih godina i pozivati Vladu da preduzme mjere kako bi se osiguralo da se oni koji su krivi za zločine procesuiraju (Španija);
- 131.47 Nastaviti napore za reformu pravosuđa i borbu protiv korupcije (Tunis);
- 131.48 Osigurati efikasno sprovođenje zakona u borbi protiv korupcije (Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske);
- 131.49 Nastaviti postupanje po preporukama Venecijanske komisije i Grupe država Savjeta Evrope protiv korupcije (GRECO) za sprečavanje i borbu protiv korupcije (Češka);
- 131.50 Osigurati sprovođenje preporuka Grupe država Savjeta Evrope protiv korupcije i Venecijanske komisije koje još nijesu sprovedene (Njemačka);
- 131.51 Nastaviti borbu protiv korupcije u svim institucijama kroz koordinisane istrage i krivična gonjenja (Australija);
- 131.52 Osigurati nezavisnost, integritet, odgovornost i nepristrasnost pravosuđa kroz sprovođenje antikorupcijskih politika kao što su imenovanja zasnovana na zaslugama (Sjedinjene Američke Države);
- 131.53 Sprovoditi politike za okončanje korupcije i političkog uticaja na pravosuđe i osigurati nezavisnost ove institucije (Australija);
- 131.54 U potpunosti sprovesti reforme u pravosudnom sektoru kako bi se garantovala nezavisnost i nepristrasnost pravosuđa i iskorijenila korupcija (Italija);
- 131.55 Ojačati mehanizme za poboljšanje pristupa pravdi, uključujući i za žrtve rodno zasnovanog nasilja i osigurati brzu nezavisnu istragu svih žalbi na policijsko zlostavljanje, i izmijeniti Krivični zakonik kako bi se uskladio sa

Konvencijom o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske);

131.56 **Dalje unapređivati pristup pravdi osiguravanjem prava žrtava, unapređivati usluge podrške u tom smislu koje su dostupne žrtvama, uključujući žrtve trgovine ljudima i mučenja, uzimajući u obzir i jačanje sistema pravne pomoći (Turska);**

131.57 **Usvojiti neophodne mjere s ciljem osiguranja odštete svim žrtvama teških kršenja ljudskih prava ili njihovim porodicama, po potrebi (Hrvatska);**

131.58 **Unaprijediti sistem podrške i zaštite žrtava (Slovenija);**

131.59 **Osigurati pravilno funkcionisanje državnih organa da brzo reaguju na zločine iz mržnje i da ih istraže kako bi počinioci mogli biti izvedeni pred lice pravde i izrečene im adekvatne kazne (Azerbejdžan);**

131.60 **Istražiti nove kanale za pregovaranje koji omogućavaju postizanje političkog konsenzusa za izbor rukovodstva Sudskog savjeta, sudija Ustavnog suda, Vrhovnog tužioca i predsjednika Vrhovnog suda (Dominikanska Republika);**

131.61 **Ubrzati reformu pravosuđa, posebno one reforme koje su potrebne da bi se osigurala veća nezavisnost pravosuđa (Irska);**

131.62 **Nastaviti proces reforme pravosuđa, uključujući popunjavanje svih slobodnih radnih mjesta i eliminisanje političkog uticaja na pravosuđe (Austrija);**

131.63 **Ojačati miran dijalog, pregovore i pomirenje kako bi se garantovala promocija i zaštita ljudskih prava (El Salvador);**

131.64 **Intenzivirati napore za jačanje sistema besplatne pravne pomoći i kreirati inicijative u cilju poboljšanja pristupa pravdi za lica koja su u ranjivim situacijama, kao što su žene i djevojčice (Peru);**

131.65 **Poboljšati primjenu pravnog okvira o zaštiti novinara (Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske);**

131.66 **Unaprijediti zaštitu novinara od nasilja i govora mržnje, između ostalog osuđivanjem takvih napada kada se dogode, i preduzimanjem daljih koraka za okončanje nekažnjivosti za prošle napade (Austrija);**

131.67 **Početi rješavanje nedostatka napretka u istraživanju slučajeva napada na novinare, kako bi se osigurala njihova bezbjednost (Kanada);**

131.68 **Preduzimati neophodne mjere za jačanje slobode medija i zaštite novinara (Kipar);**

131.69 **Ojačati mjere za promovisanje bezbjednijeg i povoljnijeg okruženja za novinare da obavljaju svoj posao nezavisno i bez neprimjerenog uticaja (Litvanija);**

131.70 **Pojednostaviti reviziju medijskog zakonodavstva sa Medijskom strategijom 2022–2027, kroz inkluzivni dijalog sa medijima i civilnim društvom, i u skladu sa evropskim standardima (Holandija (Kraljevina));**

131.71 **Nastaviti jačanje mjera za osiguravanje bezbjednog i otvorenog okruženja za nezavisno novinarstvo i borbu protiv nekažnjivosti za krivična djela počinjena nad novinarima (Francuska);**

131.72 **Jačati nezavisnost i nepristrasnost državnih medija kao sredstva za garantovanje slobode štampe i pluralizma (Portugal);**

131.73 **Osigurati efikasno sprovođenje zakonodavstva o zaštiti novinara i civilnog društva i detaljno istražiti slučajeve nasilja i napada na predstavnike medija (Republika Moldavija);**

- 131.74 Osigurati zaštitu novinara i slobodu govora i ojačati sve institucionalne mehanizme uključene u obradu svih slučajeva napada na novinare (Slovačka);
- 131.75 Osigurati da se svi prijavljeni napadi i uznemiravanje novinara koji istražuju policijske službenike i druge vladine zvaničnike koji su navodno uključeni u koruptivne prakse ili zloupotrebu položaja temeljno i nepristrasno istraže, posebno s obzirom na presudni značaj takvih istraga za osiguravanje bezbjednosti medijskih radnika (Sjedinjene Američke Države);
- 131.76 Preduzimati mjere za zaštitu novinara i drugih medijskih radnika od zastrašivanja i agresije, za brzo istraživanje svih prijava o takvom nasilju i za krivično gonjenje počinitelaca (Čile);
- 131.77 Nastaviti efikasno vođenje istraga o prijavama o zastrašivanju, uznemiravanju i napadima na novinare i medijske radnike i privesti počiniocima pravdi (Estonija);
- 131.78 Preduzimati neophodne mjere kako bi se osigurala zaštita novinara od prijetnji i preduzeti korake za sprečavanje zastrašivanja i fizičkih napada na novinare osiguravanjem da počinioci takvih djela budu izvedeni pred lice pravde (Luksemburg);
- 131.79 Osigurati da su različiti nacrti zakona i prva nacionalna strategija za medije u skladu sa pravom na slobodu izražavanja, da jačaju institucionalne mehanizme za promovisanje slobode izražavanja i da omogućavaju brze nezavisne i nepristrasne istrage o prijetnjama i napadima na novinare i medijske radnike, kako bi počinioci mogli biti izvedeni pred lice pravde (Švajcarska);
- 131.80 Zaštititi građanski i sekularni karakter države, kao i multikulturalne i multikonfesionalne aspekte civilnog društva (Slovačka);
- 131.81 Unaprijediti transparentnost i profesionalnost u Državnoj izbornoj komisiji sa ciljem jačanja izbornog sistema u zemlji (Iran (Islamska Republika));
- 131.82 Jačati promociju građanskih i političkih prava (Kamerun);
- 131.83 Pratiti usvajanje zakona o medijima, socijalnoj zaštiti i djeci (Dominikanska Republika);
- 131.84 Nastaviti napore za rješavanje svih oblika trgovine ljudima u okviru Akcionog plana za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godine, i dopuniti operativni tim u tu svrhu (Tunis);
- 131.85 Nastaviti napore u borbi protiv trgovine ljudima, uključujući i efikasnom implementacijom Strategije za borbu protiv trgovine ljudima (Nepal);
- 131.86 Nastaviti napore protiv trgovine ljudima kroz efikasnu implementaciju Treće nacionalne strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019–2024. godine (Gruzija);
- 131.87 Nastaviti napore u borbi protiv trgovine ljudima ostvarivanjem treće Nacionalne strategije za period 2019–2024. godine (Bahrein);
- 131.88 Omogućiti pružanje informacija žrtvama trgovine ljudima o njihovim pravima i dostupnim uslugama (Azerbejdžan);
- 131.89 Preduzeti hitne mjere za poboljšanje efikasnosti borbe protiv trgovine ljudima, kako bi se obezbijedila neophodna zaštita žrtava trgovine ljudima (Bjelorusija);
- 131.90 Preduzeti dalje korake protiv trgovine ljudima, uključujući pružanjem zaštite žrtvama trgovine ljudima (Pakistan);
- 131.91 Intenzivirati mjere za zaštitu djece od trgovine ljudima i seksualne eksploatacije usvajanjem zakona o socijalnoj zaštiti i o djeci (Kostarika);

- 131.92 Nastaviti nacionalne napore usmjerene na borbu protiv trgovine ljudima i eksploatacije djece (Egipat);
- 131.93 Udvostručiti napore u borbi protiv dječijeg rada i trgovine djecom (Libija);
- 131.94 Ulagati napore na uspostavljanju efikasnih mehanizama za identifikaciju i zaštitu djece žrtava trgovine ljudima i seksualne eksploatacije, ojačati kapacitete relevantnih aktera i takođe ojačati programe podizanja svijesti (Ukrajina);
- 131.95 Razmotriti kreiranje i sprovođenje programa za zaštitu, rehabilitaciju i socijalnu integraciju djece žrtava trgovine ljudima i seksualne eksploatacije (Litvanija);
- 131.96 Nastaviti sa preduzimanjem konkretnih mjera za borbu protiv trgovine ljudima (Malavi);
- 131.97 Preduzimati efikasne radnje kako bi se osiguralo da počinioci trgovine ljudima budu izvedeni pred lice pravde (Iran (Islamska Republika));
- 131.98 Ojačati dalje mehanizme odgovornosti za slučajeve trgovine ljudima, posebno one koji uključuju žene i djecu koja su podvrgnuta prinudnom radu i seksualnoj eksploataciji, između ostalog, osiguravanjem poštovanja principa nekažnjavanja i pružanjem adekvatne psihosocijalne pomoći žrtvama (Filipini);
- 131.99 Uspostaviti nezavisnog nacionalnog izvjestioca koji će nadgledati aktivnosti borbe protiv trgovine ljudima, pojačati strategiju borbe protiv trgovine ljudima i izdvojiti dovoljno sredstava za pružanje usluga specijalizovane pomoći i podrške žrtvama (Španija);
- 131.100 Preduzeti korake za sprovođenje nacionalnih akcionih planova za borbu protiv trgovine ljudima i zaštitu žrtava trgovine ljudima, uključujući djecu (Kazahstan);
- 131.101 Boriti se protiv trgovine ljudima i prodaje djece izgradnjom kapaciteta državnih činilaca za efikasno identifikovanje i pružanje podrške žrtvama i pokretanje krivičnih postupaka po potrebi (Lihtenštajn);
- 131.102 Unaprijediti krivično gonjenje slučajeva trgovine kod dječijih, ranih i prinudnih brakova (Azerbejdžan);
- 131.103 Jačati kapacitete za identifikaciju, zaštitu i obeštećenje žrtava trgovine ljudima i djece (Paragvaj);
- 131.104 Jačati mjere za borbu protiv siromaštva i podršku ugroženim grupama stanovništva, uključujući žene, djecu i nacionalne manjine (Uzbekistan);
- 131.105 Jačati mjere za smanjenje siromaštva i kreiranje mehanizma za evaluaciju za ocjenu uticaja preduzetih mjera (Vijetnam);
- 131.106 Nastaviti sa preduzimanjem mjera za poboljšanje uslova u oblasti zapošljavanja (Ujedinjena Republika Tanzanija);
- 131.107 Ojačati promovisanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava (Kamerun);
- 131.108 Zaštititi prava lica u ranjivim situacijama na stanovanje, obrazovanje, zdravlje i zapošljavanje (Kina);
- 131.109 Unaprijediti mjere za borbu protiv siromaštva i smanjenje socijalne inkluzije ranjivih grupa stanovništva, uključujući žene, djecu i nacionalne manjine (Malezija);
- 131.110 Ukloniti prepreke za pristup djevojčica i žena uslugama seksualnog i reproduktivnog zdravlja i osigurati pristup zdravstvenoj zaštiti za sve žene, uključujući transžene (Island);

- 131.111 Osigurati pristup besplatnoj, kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti za svu djecu i ukloniti prepreke za usluge seksualnog i reproduktivnog zdravlja za žene i djevojčice (Luksemburg);
- 131.112 Preduzimati dodatne korake za poboljšanje pristupa obrazovanju (Jermenija);
- 131.113 Osigurati veći pristup obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti, uz iskorjenjivanje rasprostranjenih koruptivnih praksi u ovoj oblasti (Bjelorusija);
- 131.114 Nastaviti napore za promovisanje inkluzivnog obrazovanja i preduzeti korake za borbu protiv svih oblika nasilja u školama na svim nivoima obrazovanja (Kirgistan);
- 131.115 Nastaviti napore za povećanje obrazovanja i obuke u oblasti ljudskih prava za zvaničnike (Jordan);
- 131.116 Osigurati da nacionalne politike koje su osmišljene za pružanje obrazovanja i obuke javnim organima jačaju kapacitete za sprovođenje zakonodavstva koje štiti od zloupotreba ljudskih prava, uključujući diskriminaciju (Malezija);
- 131.117 Posvetiti dovoljno resursa obrazovnom sektoru kako bi se osiguralo dugoročno kvalitetno obrazovanje dostupno svoj djeci, uključujući i onu iz ugroženih sredina i manjina (Njemačka);
- 131.118 Razmotriti izradu strategije za obrazovni sektor, ulaganje u povećanje upisa djece iz najugroženijih grupa i osiguravanje inkluzivne upotrebe digitalnih tehnologija za poboljšanje obrazovanja (Grčka);
- 131.119 Unaprijediti standard obrazovanja pružanjem mogućnosti profesionalnog razvoja za vaspitače, usklađivanjem nastavnih planova i programa sa predstojećim zahtjevima i posvećivanjem dovoljno resursa širenju ranog obrazovanja djece (Kirgistan);
- 131.120 Uspostaviti konačne mjere kako bi se osigurao inkluzivan pristup obrazovanju za svu djecu, posebno onu iz najugroženijih grupa (Mauricijus);
- 131.121 Preduzimati dalje mjere za povećanje zastupljenosti žena u političkom životu zemlje i u privatnom poslovnom sektoru (Bugarska);
- 131.122 Nastaviti preduzimanje daljih koraka za promovisanje osnaživanja žena i izmjenu zakonodavstva kako bi se povećala zastupljenost žena u parlamentu (Albanija);
- 131.123 Suzbijati stereotipe o ženama kroz zakonodavstvo koje ženama olakšava pristup javnom životu (Bahrein);
- 131.124 Preduzimanje konkretnih koraka kako bi se osiguralo ravnopravno učešće žena u javnim poslovima (Izrael);
- 131.125 Poboľjšati napore za povećanje nivoa zastupljenosti žena na pozicijama odlučivanja u javnom i privatnom sektoru (Litvanija);
- 131.126 Osigurati ravnopravno učešće muškaraca i žena u političkom ekonomskom i društvenom životu (Ruska Federacija);
- 131.127 Početi rješavanje kampanja blaćenja, govora mržnje i rodno zasnovanog nasilja na internetu, posebno na štetu žena u politici i javnom životu (Kanada);
- 131.128 Unaprijediti sprovođenje Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025. godine i mape puta za pripremu efikasnih politika za preduzetnice (Kolumbija);
- 131.129 Nastaviti jačanje relevantnih resursa, i na centralnom i na opštinskom nivou, koji su dodijeljeni za akcione planove za rodnu ravnopravnost (Hrvatska);

- 131.130 Osigurati da je Zakon o zabrani diskriminacije u potpunosti u skladu sa Konvencijom o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (Kipar);
- 131.131 Nastaviti napore za smanjenje stope diskriminacije na radnom mjestu, kao i diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije, prema ženama i prema romskom i egipćanskom stanovništvu Balkana (Dominikanska Republika);
- 131.132 Nastaviti značajne napore na promovisanju rodne ravnopravnosti i na osiguravanju odgovarajućih resursa za politike, mjere i zakonodavstvo usmjerene na borbu protiv nasilja nad ženama (Grčka);
- 131.133 Nastaviti efikasne napore za poboljšanje pristupa žena dovoljnim medicinskim uslugama (Iran (Islamska Republika));
- 131.134 Nastaviti napore u borbi protiv svih oblika diskriminacije žena i nasilja u porodici (Libija);
- 131.135 Intenzivirati napore za smanjenje selektivnog rodno zasnovanog abortusa (Irak);
- 131.136 Razmotriti nacionalne obrazovne kampanje za borbu protiv rodno selektivnih praksi abortusa koje su dovele do rodne neravnoteže među stanovništvom (Malta);
- 131.137 Nastaviti sa izradom sveobuhvatnih strategija za eliminisanje svih oblika diskriminacije, uključujući i diskriminaciju žena, etničkih manjina, pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana i drugih marginalizovanih grupa (Srbija);
- 131.138 Obezbijediti ocjenu institucionalnog odgovora u slučajevima femicida i trgovine ženama i djevojčicama, kao i sudske prakse (Slovenija);
- 131.139 Nastaviti napore u borbi protiv nasilja u porodici i osigurati mjere zaštite za žrtve, posebno žene, djevojčice i djecu (Tunis);
- 131.140 Ojačati napore za sprečavanje i borbu protiv svih oblika diskriminacije i nasilja nad ženama i djecom, između ostalog i putem izvršnih zabrana ulaska i sigurnih kuća (Austrija);
- 131.141 Nastaviti napore u borbi protiv diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja (Maroko);
- 131.142 Izraditi nove nacionalne strategije za borbu protiv nasilja i rodne diskriminacije (Paragvaj);
- 131.143 Podržati politiku nulte tolerancije nasilja nad ženama jačanjem preventivnih mehanizama i istraga slučajeva nasilja, govora mržnje i diskriminacije žena i preduzeti mjere za jačanje učešća žena u političkom životu (Švajcarska);
- 131.144 Nastaviti sa preduzimanjem koraka protiv svih oblika nasilja nad ženama (Malavi);
- 131.145 Razmotriti usvajanje novih strategija za borbu protiv rodno zasnovanog i nasilja u porodici (Srbija);
- 131.146 Osigurati jednak pristup pravnoj pomoći i specijalističkim uslugama podrške za žrtve rodno zasnovanog nasilja i nasilja u porodici (Island);
- 131.147 Povećati pravnu podršku ženama koje su žrtve nasilja i olakšati im pristup pravdi (Iran (Islamska Republika));
- 131.148 Pružati besplatnu pravnu pomoć žrtvama rodno zasnovanog nasilja od strane specijalizovanih advokata i uključivanje nevladinih organizacija u sistem besplatne pravne pomoći koji finansira država (Holandija (Kraljevina));
- 131.149 Povećati napore za sprečavanje i eliminisanje svih oblika rodno zasnovanog nasilja i diskriminacije, uključujući kampanje za podizanje svijesti o porodičnom i seksualnom nasilju nad ženama i djevojčicama (Urugvaj);

- 131.150 Sprovesti kampanje podizanja svijesti o prirodi nasilja u porodici i dinamici moći u vezi sa polom (Estonija);
- 131.151 Sprovesti efikasne strategije za borbu protiv nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja kako bi se osiguralo da se takvo nasilje spriječi i da žrtve imaju pristup pravdi i pomoći, kao i adekvatno kažnjavanje počinitelaca (Argentina);
- 131.152 Osigurati istrage svih slučajeva rodno zasnovanog nasilja i krivično gonjenje navodnih počinitelaca (Jermenija);
- 131.153 Spriječiti i boriti se protiv svih oblika diskriminacije i nasilja nad ženama i djevojčicama i osigurati da žrtve nasilja dobiju odgovarajuću pomoć i da počinioci budu izvedeni pred lice pravde (Italija);
- 131.154 Osigurati da se svi navodni slučajevi nasilja u porodici temeljno istraže, počinioci procesuiraju i žrtve adekvatno zaštite i dobiju adekvatnu odštetu (Estonija);
- 131.155 Nastaviti napore na eliminisanju rodno zasnovanog nasilja i osigurati da žrtve imaju pristup pravdi (Kazahstan);
- 131.156 Osigurati da se slučajevi rodno zasnovanog nasilja propisno istraže i da se navodni počinioci krivično gone i srazmjerno kažnjavaju i da žrtve dobiju podršku koja im je potrebna (Lihtenštajn);
- 131.157 Preduzimati korake da se osigura adekvatan pristup pravdi i besplatna pravna pomoć za žrtve nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja i pružiti odgovarajuću obuku za službenike pravosudnih i organa za sprovođenje zakona koji rade na takvim predmetima (Litvanija);
- 131.158 Preduzeti sve neophodne mjere da se osigura da se istražuju svi slučajevi rodno zasnovanog nasilja, da se počinioci procesuiraju i na odgovarajući način kažnjavaju, a žrtve dobijaju pravnu zaštitu i pristup pravnom zastupniku (Luksemburg);
- 131.159 Intenzivirati napore u borbi protiv nasilja u porodici potpunom istragom svih prijavljenih slučajeva rodno zasnovanog nasilja i pružanjem pristupačne pravne pomoći, skloništa i specijalizovane podrške žrtvama (Filipini);
- 131.160 Osigurati da se svi slučajevi nasilja u porodici, posebno nad ženama i djevojčicama, propisno istraže i procesuiraju i da se žrtvama pruži adekvatna pravna i socijalna pomoć (Brazil);
- 131.161 Osigurati da se istraže sve žalbe na nasilje nad ženama i djevojčicama i obezbijediti programe za socijalnu integraciju žrtava (Burkina Faso);
- 131.162 Osigurati efikasno sprovođenje nacionalnih programa za rodnu ravnopravnost i jačati zakonodavne mjere protiv nasilja u porodici (Uzbekistan);
- 131.163 Boriti se protiv seksualnog nasilja i efikasnije štititi prava žena poboljšanjem zakonodavstva i srodnih politika (Kina);
- 131.164 Nastaviti sa preduzimanjem efikasnih mjera za borbu protiv nasilja nad ženama, jačati zakonodavstvo i osigurati istrage svih prijava nasilja nad ženama i djevojčicama (Ukrajina);
- 131.165 Ojačati mehanizme za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama kako bi se žrtve zaštitile i pružile im pravda i rehabilitacija, kao i svi drugi oblici pomoći (Džibuti);
- 131.166 Osigurati da se osnivanje Operativnih timova za borbu protiv nasilja u porodici, nasilja nad ženama i trgovine ljudima nadovezuje na tekuće nacionalne napore za borbu protiv ovih krivičnih djela (Malezija);

- 131.167 Jačati institucionalne mjere za zaštitu žena od nasilja u porodici, uključujući obuku službenika organa za sprovođenje zakona i pravosudnih organa (Pakistan);
- 131.168 Promovisati i jačati borbu protiv nasilja unutar porodice i nasilja nad ženama i djecom (Kamerun);
- 131.169 Objavljivati statističke podatke, ažurirane na godišnjem nivou, o slučajevima nasilja u porodici, raščlanjene po polu, etničkoj pripadnosti, seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu, uzrastu i socio-ekonomskom statusu (Malta);
- 131.170 Ojačati zakonodavstvo koje se odnosi na prevenciju i zaštitu djece od prodaje i seksualnog iskorišćavanja, kao i efikasnu istragu i krivično gonjenje takvih slučajeva (Republika Moldavija);
- 131.171 Ojačati napore usmjerene na otkrivanje, istragu i kažnjavanje krivičnih djela prodaje i seksualnog iskorišćavanja djece, uključujući i usvajanjem neophodnih zakonskih izmjena (Sirijaska Arapska Republika);
- 131.172 Istražiti slučajeve seksualnog iskorišćavanja djece u sektoru turizma (Sirijaska Arapska Republika);
- 131.173 Efikasno sprovesti zakonodavstvo o zabrani zapošljavanja djece i sprovesti efikasne strategije za zaustavljanje i sprečavanje dječijeg rada (Šri Lanka);
- 131.174 Jasno definisati tjelesno kažnjavanje u zakonodavstvu i osigurati da se zabrana ove kazne sprovodi, posebno u pogledu djece (Lihtenštajn);
- 131.175 Nastaviti napore da se osigura pristup pristupačnoj kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti za djecu obezbjeđivanjem odgovarajućih finansijskih sredstava (Maldivi);
- 131.176 Kreirati strategiju za obezbjeđivanje inkluzivnog pristupa zdravlju za svu djecu, u skladu sa preporukom Komiteta za prava djeteta (Mauricijus);
- 131.177 Jačati mjere za smanjenje siromaštva djece i intenziviranje napora za pružanje pomoći roditeljima (Srbija);
- 131.178 Unaprijediti prava i dobrobit djece, uključujući jačanje Savjeta za prava djeteta (Italija);
- 131.179 Pružati pomoć starijim osobama putem socijalnih instrumenata, uz istovremeno preduzimanje mjera za sprečavanje agresije prema njima (Kirgistan);
- 131.180 Preduzimati neophodne mjere za rješavanje problema nasilja, negativnih stereotipa i diskriminacije starijih lica, na način kojim se osigurava obezbjeđivanje efikasnih okvira za zaštitu i podršku (Sirijaska Arapska Republika);
- 131.181 Sprovesti kampanju podizanja svijesti radi ispravljanja percepcije javnosti o starijim osobama kao pasivnim potrošačima usluga i podržati ih da učestvuju u procesima donošenja odluka koji ih se tiču (Alžir);
- 131.182 Intenzivirati kampanje javnog obrazovanja za rješavanje negativnih stavova prema djeci Roma, Aškalima i balkanskim Egipćanima, djeci sa invaliditetom i djeci izbeglicama i tražiocima azila i osigurati im pristup pravnoj pomoći (Venecuela (Bolivarska Republika));
- 131.183 Unaprijediti sistem socijalne podrške za mlade, lica sa invaliditetom, starije osobe, kao i porodice u stanju socijalne potrebe (Bjelorusija);
- 131.184 Nastaviti proces usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva u oblasti zaštite lica sa invaliditetom sa Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom (Bugarska);

- 131.185 Ojačati mjere zaštite ljudi u ranjivim situacijama i završiti usklađivanje zakonodavstva sa Konvencijom o pravima lica sa invaliditetom (Francuska);
- 131.186 Intenzivirati zaštitu lica sa invaliditetom, manjina, izbjeglica i interno raseljenih lica (Kamerun);
- 131.187 Okončati prisilno lišenje slobode lica sa psihosocijalnim invaliditetom i osigurati njihovo pravo da žive samostalno i budu uključeni u zajednicu (Kostarika);
- 131.188 Nastaviti napore da se osigura zapošljavanje lica sa invaliditetom (Ruska Federacija);
- 131.189 Obezbijediti adekvatne resurse za usvajanje sveobuhvatne strategije pristupačnosti za lica sa invaliditetom kako bi se dalje promovisala njihova potpuna integracija u društvo (Šri Lanka);
- 131.190 Nastaviti sa mjerama kojima se promovišu prava lica sa invaliditetom (Gruzija);
- 131.191 Osigurati sprovođenje zakona koji zabranjuju diskriminaciju lica sa invaliditetom i izbjeglica, kao i djece koja traže azil (Gambija);
- 131.192 Nastaviti napore preduzete u cilju zaštite osoba u ranjivoj situaciji, posebno žena, djece i lica sa invaliditetom (Grčka);
- 131.193 Intenzivirati napore za veću saradnju sa nacionalnim manjinama kako bi se povećalo njihovo učešće u pravosudnim tijelima, kao i u zdravstvenim strukturama (Albanija);
- 131.194 Preduzimati sveobuhvatne mjere za istraživanje diskriminacije i nasilja nad pripadnicima etničkih manjina i privođenje počinitelaca pravdi, uključujući jačanje kapaciteta krivičnog sistema u kontekstu borbe protiv zločina iz mržnje (Bjelorusija);
- 131.195 Unaprijediti sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana za period 2021-2025. godine (Kolumbija);
- 131.196 Intenzivirati napore za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025. godine, kako bi se dobili pozitivni rezultati u poboljšanju njihovih socijalnih, ekonomskih i pravnih uslova, izgradnjom inkluzivnog i otvorenog društva (Kuba);
- 131.197 Nastaviti sa promovisanjem politika i normativnih okvira za zaštitu prava manjina, podstičući razvoj njihove kulture, specifičnosti etničkih manjina i drugih nacionalnih manjinskih zajednica (Kuba);
- 131.198 Nastaviti rad na eliminaciji svih oblika siromaštva, diskriminacije i antiromskih osjećanja (Kuba);
- 131.199 Pojačati napore u borbi protiv upotrebe govora mržnje protiv etničkih ili etničko-vjerskih grupa i osigurati efikasne istrage i efikasne sankcije u slučajevima podsticanja na mržnju (Peru);
- 131.200 Unaprijediti sprovođenje mjera za kažnjavanje govora mržnje protiv etničkih ili etničko-vjerskih grupa, posebno onog koje se javlja u političkoj sferi (Honduras);
- 131.201 Boriti se protiv govora mržnje putem posebnih mjera i kampanja za borbu protiv rasističkog nasilja, posebno protiv zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, kao i izbjeglica, tražilaca azila i interno raseljenih lica (Kostarika);
- 131.202 Suzbijati i iskorjenjivati podsticanje na mržnju i rasistički govor mržnje u svim njegovim oblicima, kao i nasilja nad etničkim manjinama (Paragvaj);

- 131.203 Boriti se protiv predrasuda prema pripadnicima nacionalnih manjina posebno kroz obrazovni sistem i medije (Ruska Federacija);
- 131.204 Preduzimati dalje korake za dodatno promovisanje jednakih mogućnosti za romsku zajednicu u obrazovanju i zapošljavanju (Indija);
- 131.205 Izraditi strategije i programe za borbu protiv diskriminacije i isključenja manjinskih grupa u obrazovanju i pristupu zapošljavanju (Indonezija);
- 131.206 Nastaviti širenje pristupa kvalitetnom obrazovanju i zdravstvenim uslugama za svu djecu, posebno onu iz manjinskih grupa, djecu sa invaliditetom i djecu izbjeglice i tražioce azila (Filipini);
- 131.207 Usvojiti mjere za osiguravanje veće uključenosti romske populacije u pogledu pristupa uslugama, posebno pravu na obrazovanje, i razmotriti sistem praćenja za ukidanje dječijih brakova (Španija);
- 131.208 Nastaviti sa izradom sveobuhvatnih strategija za eliminisanje svih oblika diskriminacije pripadnika etničkih manjina, posebno žena i djece, između ostalog mjerama usmjerenim na olakšavanje njihove ekonomske, socijalne i obrazovne inkluzije (Austrija);
- 131.209 Boriti se protiv islamofobije i stereotipa protiv manjina, uključujući i u medijima (Bahrein);
- 131.210 Jačati politike i napore koji se suprotstavljaju društvenoj i institucionalnoj diskriminaciji pripadnika marginalizovanih etničkih grupa, uključujući Rome i LGBTQI+ osobe (Sjedinjene Američke Države);
- 131.211 Usvojiti afirmativne mjere za priznavanje rodnog identiteta svih pojedinaca, u skladu sa njihovom ličnom autonomijom i ljudskim dostojanstvom (Argentina);
- 131.212 Nastaviti jačanje posebnih mjera za zaštitu LGBTIQ+ osoba od diskriminacije i nasilja (Čile);
- 131.213 Nastaviti napore za sprovođenje usvojenih zakonskih mjera protiv diskriminacije i efikasno rješavati sve prijavljene slučajeve nasilja nad licima na osnovu njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta (Češka);
- 131.214 Nastaviti usaglašavanje podzakonskih akata u vezi sa pravima datim Zakonom o životnom partnerstvu lica istog pola (Njemačka);
- 131.215 Nastaviti jačanje pravnih i institucionalnih okvira za zaštitu i promociju prava LGBTIQ + osoba (Izrael);
- 131.216 Početi rješavanje višestrukih i međusobno povezanih oblika diskriminacije transrodnih lica (Island);
- 131.217 Uvesti transparentni administrativni proces samoidentifikacije za pravno priznavanje pola (Island);
- 131.218 Preduzimati mjere za iskorjenjivanje nasilja nad migrantima i obezbijediti im nesmetan pristup postupku azila (Bjelorusija);
- 131.219 Konsolidovati napore za sprečavanje diskriminacije najugroženijih grupa, uključujući migrante i izbjeglice (Turska);
- 131.220 Jačati institucionalne kapacitete usmjerene na obezbjeđivanje pristupa zdravlju, obrazovanju i sigurnom smještaju za djecu migrante, tražioce azila i izbjeglice bez pratnje (Honduras);
- 131.221 Jačati mjere za zaštitu socijalnih, ekonomskih i kulturnih prava izbjeglica i migranata (Pakistan);
- 131.222 Osigurati da se status državljanstva djece utvrdi što je prije moguće nakon rođenja kako bi se osiguralo da djeca bez državljanstva rođena u Crnoj Gori steknu državljanstvo (Belgija);

- 131.223 Osigurati da sva djeca, bez diskriminacije, budu registrovana bez obzira na to da li njihovi roditelji imaju dokumenta ili prebivalište i da se državljanstvo utvrdi što je prije moguće nakon rođenja (Meksiko);
- 131.224 Nastaviti jačanje kapaciteta nacionalnih institucija u pogledu upisa u matične knjige rođenih i postupanja u slučajevima apatridnosti, posebno na lokalnom nivou (Urugvaj);
- 131.225 Pojačati napore da se osigura jedinstvena, pojednostavljena i pristupačna procedura upisa u matične knjige rođenih lica bez državljanstva na teritoriji CG (Filipini).
132. Crna Gora će razmotriti sljedeće preporuke i blagovremeno dati odgovore, ali najkasnije do pedeset četvrte sjednice Savjeta za ljudska prava:
- 132.1 Ratifikovati amandmane iz Kampale na Statut Međunarodnog krivičnog suda (Urugvaj); Zaključiti proces konsultacija, u cilju ratifikacije amandmana iz Kampale na Rimski statut (El Salvador); Ratifikovati amandmane iz Kampale na Rimski statut o zločinu agresije (Lihtenštajn); Intenzivirati procedure za ratifikaciju amandmana iz Kampale na Rimski statut o zločinu agresije (Sjeverna Makedonija);
- 132.2 Ratifikovati Međunarodnu konvenciju o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih porodica (Alžir) (Burkina Faso) (Kolumbija) (Kirgistan) (Meksiko) (Šri Lanka);
- 132.3 Razmotriti ratifikaciju Međunarodne konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih porodica (Bolivija (Višenacionalna država)) (Čile) (Gambija);
- 132.4 Razmotriti ratifikaciju Međunarodne konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih porodica (El Salvador) (Honduras);
- 132.5 Ratifikovati međunarodne instrumente za ljudska prava na čekanju, posebno Međunarodnu konvenciju o zaštiti prava svih radnika migranata i njihovih porodica (Paragvaj);
- 132.6 Prihvatiti istražni postupak prema Fakultativnom protokolu uz Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (Finska);
- 132.7 Intenzivirati aktivnosti na smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte u skladu sa međunarodnim obavezama zemlje (Maldivi).
133. Preporuke formulisane tokom interaktivnog dijaloga/navedene u nastavku su razmotrene od strane Crne Gore i notirane:
- 133.1 Razmotriti ratifikaciju Ugovora o zabrani nuklearnog oružja (Džibuti);
- 133.2 Osigurati da se osumnjičeni počinioci mučenja odmah suspenduju sa službenih dužnosti i za vrijeme trajanja istrage (Belgija);
- 133.3 Osigurati zaštitu porodice kao prirodne i osnovne jedinice društva (Egipat);
- 133.4 Udvostručiti napore za usvajanje šire strategije za borbu protiv trgovine ljudima (Bolivija (Višenacionalna država));
- 133.5 Ojačati mjere za borbu protiv svih oblika ropstva, uključujući usvajanje sveobuhvatnije strategije za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima (Namibija);
- 133.6 Ojačati postojeće zakonske odredbe usmjerene na zaštitu migranata od rizika trgovine ljudima (Maroko);
- 133.7 Preduzeti neophodne mjere kako bi se osiguralo nepoštovanje jednostranih prinudnih mjera nametnutih protiv zemalja u razvoju (Iran (Islamska Republika));

- 133.8 Sprovesti sve mjere u Nacionalnoj strategiji rodne ravnopravnosti 2021–2025. godine i Akcionom planu 2021–2022. godine (Australija);
- 133.9 Inkrimisati femicid i silovanje u braku u Krivičnom zakoniku (Meksiko);
- 133.10 Izmijeniti zakonodavstvo tako da se inkriminiše silovanje u braku i uspostavi adekvatno kažnjavanje počinitelaca i podrška žrtvama rodno zasnovanog nasilja (Belgija);
- 133.11 Izmijeniti Krivični zakonik tako da uključuje psihološko, ekonomsko i seksualno nasilje, uvesti posebno krivično djelo za femicid i inkrimisati silovanje u braku (Island);
- 133.12 Uvesti najnižu starosnu dob za sklapanje braka u skladu sa Konvencijom UN-a o pravima djeteta (Kipar);
- 133.13 Izmijeniti relevantno zakonodavstvo kako bi se podigla najniža starosna dob za brak na 18 godina, bez izuzetka, i inkrimisati sve oblike braka sa osobom mlađom od 18 godina (Irska);
- 133.14 Garantovati da je najniža starosna dob za brak 18 godina, bez izuzetka (Meksiko);
- 133.15 Izmijeniti sve podzakonske akte uz Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola na način da se uključe standardi socijalne zaštite i zdravstvene zaštite i preduzeti dalje mjere kako bi se osigurala potpuna primjena novousvojenog zakona (Holandija (Kraljevina)).
134. Svi zaključci i/ili preporuke sadržane u ovom izvještaju odražavaju stav države(a) podnosioca(laca) i/ili države koja je predmet pregleda. Ne treba ih tumačiti kao odobrene od strane cijele Radne grupe.

Prilog

Sastav delegacije

Delegaciju Crne Gore predvodio je ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Đeka, a činili su je sljedeći članovi:

- Gđa Slavica Milačić, ambasadorica, stalna predstavica Crne Gore pri UN i drugim međunarodnim organizacijama;
- Gdin Astrit Hodža, državni sekretar u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava;
- Gdin Darko Stojanović, državni sekretar u Ministarstvu rada i socijalnog staranja;
- Gđa Danka Ivanović Đerić, državni tužilac u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici;
- Gdin Momir Jauković, generalni direktor Direktorata za pravosuđe u Ministarstvu pravde;
- Gđa Sanja Žugić, šefica kabineta ministra ljudskih i manjinskih prava;
- Gđa Jovana Bogojević, zamjenica stalnog predstavnika Crne Gore pri UN i drugim međunarodnim organizacijama sa sjedištem u Ženevi;
- Gđa Slava Burić, sekretarka Odbora za ljudska prava i slobode u Skupštini Crne Gore;
- Gđa Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava;
- Gđa Irena Varagić, načelnica Odjeljenja za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava;
- Gdin Damir Šabanović, direktor Direkcije za Ujedinjene nacije u Ministarstvu vanjskih poslova;
- Gđa Jovana Radifković, načelnica Direkcije za zaštitu od rodno zasnovanog nasilja i nasilja u porodici pri Ministarstvu rada i socijalnog staranja;
- Gđa Budimirka Đukanović, načelnica Direkcije za zaštitu rizičnih grupa u Ministarstvu rada i socijalnog staranja;
- Gđa Tijana Šuković, načelnica Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima u Ministarstvu unutrašnjih poslova;
- Gđa Danijela Šuster, načelnica Direkcije za reintegraciju povratnika po readmisiji u Direktoratu za upravne poslove, državljanstvo i strance pri Ministarstvu unutrašnjih poslova;
- Gdin Radovan Nikolić, načelnik Direkcije za zdravstvenu zaštitu u Ministarstvu zdravlja;
- Gđa Semra Martinović, samostalna savjetnica I u Direktoratu za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda pri Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava;
- Gđa Milica Stojović, samostalna savjetnica III u Direktoratu za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda pri Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava;
- Gđa Ana Terzić, samostalna savjetnica III u Direkciji za zaštitu djece i mladih pri Ministarstvu rada i socijalnog staranja;
- Gđa Aida Bojadžić, ovlašćeno službeno lice u Direktoratu za izvršenje krivičnih sankcija pri Ministarstvu pravde;
- Gđa Sonja Jokić, samostalna savjetnica I u Sekretarijatu Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore;
- Gđa Bojana Bandović, savjetnica u Vrhovnom sudu Crne Gore;
- Gđa Anita Marić, savjetnica za inkluzivno obrazovanje u Odsjeku za istraživanje i razvoj pri Zavodu za školstvo, Ministarstvo prosvjete;

- Gđa Kristina Ljuljđuraj, samostalna savjetnica I u Direktoratu za međunarodnu saradnju, evropske integracije i EU fondove pri Ministarstvu prosvjete;
 - Gdin Đorđije Drinčić, samostalni savjetnik u Direktoratu za medije pri Ministarstvu kulture i medija;
 - Gdin Miloš Mirković, drugi sekretar pri UN i drugim međunarodnim organizacijama;
 - Gđa Milica Kadić Aković, prevodilac sa engleskog na crnogorski i obratno;
 - Gđa Vanja Jančić, prevodilac sa engleskog na crnogorski i obratno.
-

VLADA CRNE GORE
Ministarstvo za ljudska
i manjinska prava

P R E D L O G

**PLANA ZA IMPLEMENTACIJU PREPORUKA DRUGOG CIKLUSA OPŠTEG
PERIODIČNOG PREGLEDA**

Podgorica, mart 2014. godine

P R E D L O G

PLANA ZA IMPLEMENTACIJU PREPORUKA DRUGOG CIKLUSA OPŠTEG PERIODIČNOG PREGLEDA

Plan za implementaciju preporuka drugog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda je nastavak aktivnosti Crne Gore u procesu razmatranja stanja ljudskih prava na njenoj teritoriji, pripremljen u skladu sa smjernicama vodiča za implementaciju preporuka UPR pojedinih međunarodnih organizacija.

Planom je obuhvaćena 121 preporuka, koje je Crna Gora dobila tokom interaktivne debate na sjednici radne grupe UPR u Ženevi, 28. januara 2013. godine. Prethodno je, neposredno pred usvajanje Završnog izvještaja na zasjedanju Savjeta za ljudska prava, 7. juna 2013. godine, pripremljen i predstavljen Addendum Crne Gore sa pozicijama zemlje u odnosu na 124 preporuke dobijene u interaktivnoj debati.

Plan je podijeljen u četiri oblasti bavljenja ljudskim pravima i slobodama: 1. Instrumenti i saradnja sa međunarodnim mehanizmima za ljudska prava; 2. Upravljanje (demokratija, vladavina prava, transparentnost, borba protiv nekažnjivosti); 3. Nacionalni zakoni, politike, strategije i inicijative; i 4. Sektorski zakoni, politike, strategije i inicijative (koji obuhvata i dva odvojena poglavlja: Građanska i politička prava, Pojedinačna prava). Preporuke su tretirane pojedinačno, čime je stvorena mogućnost praćenja realizacije i s aspekta interesa zemalja koje su dale konkretnu preporuku. Planom se daje prikaz očekivanog rezultata uspješne implementacije preporuke, mjere koje će dovesti do očekivanog rezultata, pregled glavnih nosilaca aktivnosti i partnera u implementaciji, kao i rokovi za sprovođenje plana. Planom je, takođe, obuhvaćena i prepoznata potreba za dodatnom izgradnjom kapaciteta, tehničkom pomoći i finansijskim sredstvima u cilju uspješne implementacije preporuka.

U cilju racionalizacije Plana i efikasnijeg povezivanja već postojećih mehanizama i sprovođenja aktivnosti aktera koji su učestvovali u njegovoj pripremi, Plan je usklađen sa aktuelnim strateškim dokumentima Vlade Crne Gore i akcionim planovima za unaprjeđivanje stanja ljudskih prava u brojnim oblastima.

U skladu sa prethodnom praksom, Plan je rezultat zajedničkog rada predstavnika izvršne vlasti, sudstva, tužilaštva, institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, nevladinih organizacija (Građanska alijansa, Centar za demokratiju i ljudska prava, Centar za prava djeteta) i UN sistema u zemlji (UNDP, UNICEF, UNHCR, IOM, WHO).

Plan ne sadrži odvojen pregled finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju mjera, s obzirom da su mjere u maksimalnoj mjeri usaglašene sa postojećim strateškim dokumentima i aktivnostima organa za buduće djelovanje u cilju realizacije obaveza koje je država Crna Gora preuzela prihvatanjem preporuka drugog ciklusa UPR procesa. Kao takav, Plan će biti smjernica državnim organima i ostalim akterima u njegovoj izradi (UN agencije, NVO) u planiranju programa rada i opredjeljivanju nedostajućih sredstava. Istovremeno, dokument ostavlja prostor za unaprjeđenje mjera u dijelu njihove dalje razrade i u dijelu prepoznavanja novih partnera u implementaciji.

U cilju efikasnog praćenja statusa implementacije preporuka, Crna Gora će raditi tzv. periodične preglede ostvarenih rezultata (dinamiku će utvrditi koordinatori procesa – Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija) i dvogodišnji izvještaj o napretku u realizaciji (planiran za III kvartal 2015. godine). Proces praćenja će se i dalje sprovoditi u saradnji sa nevladinim organizacijama i UN sistemom.

Na kraju svakog poglavlja dati su linkovi za pristup strategijama i akcionim planovima u pojedinačnim oblastima ljudskih prava, putem kojih je moguće pratiti implementaciju naznačenih dokumenata.

1. INSTRUMENTI I SARADNJA SA MEĐUNARODNIM MEHANIZMIMA ZA LJUDSKA PRAVA

1.1. Ratifikacija međunarodnih instrumenata

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
119.1	Razmotriti ratifikovanje Međunarodne konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih porodica (ICRMW) (Čile); Razmotriti ratifikovanje ICRMW (Indonezija)	Definisan stav u pogledu ratifikacije i okončan proces potvrđivanja u slučaju pozitivnog stava	Zauzet negativan stav koji posljedično ne predviđa dalje mjere	MRSS MUP				ZAVRŠENO
119.3	Razmotriti pristupanje ICRMW u cilju sprečavanja diskriminacije i osiguranja jednakog pristupa pravednim uslovima za rad i osnovnim socijalnim uslugama, posebno za migrante u osjetljivom položaju (Filipini)	Definisan stav u pogledu ratifikacije i okončan proces potvrđivanja u slučaju pozitivnog stava	Zauzet negativan stav koji posljedično ne predviđa dalje mjere	MRSS MUP				ZAVRŠENO
119.4	Razmotriti ratifikovanje Opcionog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta OP-CRC-IC, Opcionog protokola uz	Definisan stav u pogledu ratifikacije i okončan proces potvrđivanja u slučaju pozitivnog	Donijeti Zakon o potvrđivanju OP-CRC-IC i OP-ICESCR Donijeti Zakon o	MRSS	Skupština Crne Gore MVPEI	I kvartal 2014	NE	ZAVRŠENO

	Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima OP-ICESCR, kao i Konvenciju Međunarodne organizacije rada 189 (Kostarika)	stava	potvrđivanju OP-CRC-IC i OP-ICESCR Deponovanje instrumenta potvrđivanja OP-CRC-IC i OP-ICESCR ----- Zauzet negativan stav u odnosu na ILO 189 koji posljedično ne predviđa dalje mjere					
119.5	Ratifikovati Konvenciju o smanjenju apatridije iz 1961. godine i preduzeti konkretne korake na nacionalnom nivou u cilju sprečavanja i eliminisanja uzroka koji dovode do apatridije (Njemačka)	Okončan proces potvrđivanja Konvencije Ustanovljena evidencija lica koja žive u Crnoj Gori, a za koja je na osnovu javnog poziva i izvršene analize utvrđeno da nemaju državljanstvo nijedne države Realizovane preporuke iz analize Usvojene izmjene i dopune Zakona o vanparničnom postupku u cilju regulisanja	Donijeti Zakon o potvrđivanju Konvencije Donijeti Zakon o potvrđivanju Konvencije Deponovanje instrumenta potvrđivanja Konvencije ----- Uputiti javni poziv licima, koja borave u Crnoj Gori, a nemaju državljanstvo nijedne države Na osnovu rezultata javnog poziva uraditi analizu sa preporukama, u cilju pružanja pomoći ovim licima Donijeti zakon o izmjeni Zakona o vanparničnom postupku	MUP MP	Skupština Crne Gore MVPEI UNHCR UNICEF	II kvartal 2014. (za ratifikaciju) ----- II kvartal 2014. (za javni poziv) IV kvartal 2014. (za izradu analize sa preporukama) Kontinuirano (za realizaciju preporuka iz analize) II kvartal 2014. godine za izmjene Zakona	DA	U TOKU

		naknadnog upisa u registar rođenih djece rođene u Crnoj Gori van zdravstvene ustanove						
119.6	Ratifikovati Konvenciju o smanjenju apatridije iz 1961. godine (Austrija)	Okončan proces potvrđivanja Konvencije	Donijeti Zakon o potvrđivanju Konvencije Donijeti Zakon o potvrđivanju Konvencije Deponovanje instrumenta potvrđivanja Konvencije	MUP	Skupština Crne Gore MVPEI	II kvartal 2014.	NE	U TOKU
119.7	Ratifikovati izmjene Rimskog statuta iz Kampale, ukoliko je moguće u cilju doprinosa aktiviranju nadležnosti Međunarodnog krivičnog suda za krivično djelo agresije početkom 2017. godine (Lihtenštajn)	Okončan proces potvrđivanja izmjena Rimskog statusa iz Kampale	Utvrđivanje predloga zakona o potvrđivanju izmjena Rimskog statuta iz Kampale Donijeti Zakon o potvrđivanju Deponovanje instrumenta potvrđivanja	MP	Skupština Crne Gore MVPEI	kraj 2016.	NE	NIJE ZAPOČETO
117.43	Dovršiti postupak ratifikacije Konvencije o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Republika Moldavija)	Okončan postupak 22. aprila 2013. - Crna Gora članica Konvencije	Preporuka implementirana Ne povlači dalje mjere					ZAVRŠENO
118.1	Pristupiti Protokolu iz Palerma (Bjelorusija)	Okončan postupak pristupanja, 27. juna 2001.	Preporuka implementirana					ZAVRŠENO

			Ne povlači dalje mjere					
--	--	--	-------------------------------	--	--	--	--	--

1.2. Nacionalni mehanizam za nastavak i koordinaciju primjene međunarodnih obaveza

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.9	Nastaviti sa jačanjem institucionalnih struktura i mjerama podrške za punu implementaciju ratifikovanih međunarodnih instrumenata. Takođe predlažemo da se poseban akcenat stavi na osobe sa invaliditetom, žrtve nasilja u porodici i seksualnog nasilja i sva lica koja su podložna ili su u stanju ugroženosti i diskriminacije (Čile)	Ojačane institucionalne strukture za punu implementaciju ratifikovanih međunarodnih instrumenata	Formirati Kancelariju/Odsjek za koordinaciju, praćenje primjene međunarodnih sporazuma i saradnju sa resorima	MLJMP	MVPEI NVO	kraj 2014.	DA	NIJE ZAPOČETO

2. UPRAVLJANJE (demokratija, vladavina prava, transparentnost, borba protiv nekažnjivosti)

2.1. Reforma pravosuđa i borba protiv korupcije

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
------	-----------	--------------------	-------------------------	---	---------------------------	-----------------	---	-----------------------

				nadležnost			tehničkom pomoći	
117.52	U potpunosti objaviti i implementirati plan o tome kako Vlada Crne Gore namjerava da imenovanje i napredovanje u pravosuđu učini pravičnim i transparentnim procesom, kako bi osigurala punu zaštitu nezavisnosti pravosuđa (Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske)	Usvojen i implementiran plan koji obuhvata transparentan proces imenovanja i napredovanja nosilaca pravosudne funkcije - Akcioni plan za poglavlje 23 - pravosuđe i temeljna prava	Usvojiti i implementirati Akcioni plan za poglavlje 23 - pravosuđe i temeljna prava Implementacija Akcionog plana za poglavlje 23 - pravosuđe i temeljna prava	MP		kontinuirano	DA	U TOKU
117.53	Garantovati odgovarajuća finansijska sredstva za djelotvornu i efikasnu implementaciju pravosudne reforme i Akcionog plana s tim u vezi (Maroko)	Obezbeđena finansijska sredstva za implementaciju pravosudne reforme i Akcionog plana za poglavlje 23 - pravosuđe i temeljna prava	Mjere predviđene Akcionim planom za poglavlje 23 - pravosuđe i temeljna prava i budžetska sredstva- iz budžeta, TAIEX-a, IPA fondova i drugih donacija	MP		kontinuirano	DA	U TOKU
117.54	Ojačati standarde za odgovornost i integritet u pravosuđu tako što će se osigurati imenovanje na osnovu zasluga i promovisati napredovanje u karijeri (Sjedinjene Američke Države)	Uspostavljen efikasan sistem imenovanja i napredovanja nosilaca pravosudne funkcije na osnovu zasluga u skladu sa Akciononim planom za poglavlje 23 -	Donijeti novi Zakon o sudovima, Zakon o sudskom savjetu i Zakon o državnom tužilaštvu Implementirati zakone	Skupština Crne Gore MP	Sudski savjet Tužilački savjet	IV kvartal 2014.	DA	U TOKU

		pravosuđe i temeljna prava						
117.55	Dovršiti ustavne, zakonodavne i administrativne reforme sa ciljem veće nezavisnosti pravosuđa, između ostalog boljom primjenom kriterijuma zasnovanih na zaslugama prilikom postupaka za imenovanje i zapošljavanje (Italija)	Uspostavljen efikasan sistem imenovanja i napredovanja nosilaca pravosudne funkcije na osnovu zasluga u skladu sa Akcionim planom za poglavlje 23 - pravosuđe i temeljna prava	Donijeti novi Zakon o sudovima, Zakon o sudskom savjetu i Zakon o državnom tužilaštvu Implementirati zakone	Skupština Crne Gore MP	Sudski savjet Tužilački savjet	IV kvartal 2014.	DA	U TOKU
117.56	Osigurati da se relativno novi zakon o ulozi tužilaštva adekvatno, jednoobrazno i dosljedno sprovodi u cijeloj zemlji (Švedska)	Zakonik o krivičnom postupku se u cjelosti primjenjuje od 1. septembra 2011. godine	Preporuka implementirana					ZAVRŠENO
117.57	Sprovesti reforme u cilju dodatne zaštite pravosuđa od protivzakonitog političkog uticanja i osigurati otvorene, transparentne i pravične sudske procese (Australija)¹	Sprovedena reforma i obezbjeđena dodatna zaštita pravosuđa od protivzakonitog političkog uticaja Transparentnost sudskih postupaka garantovana	Promjena Ustava i donijeti nove zakone o sudskom savjetu, sudovima i državnom tužilaštvu Donijeti izmjene i dopune Krivičnog zakonika Omogućiti monitoring nezavisnosti i transparentnosti pravosuđa i sudskih procesa	Skupština Crne Gore MP NVO		IV kvartal 2014.	NE	U TOKU

¹ Preporuka koja je pročitana prilikom interaktivnog dijaloga glasila je: Sprovesti reforme u cilju dalje zaštite medija i pravosuđa od protivzakonitog političkog uticanja i osigurati otvorene, transparentne i pravične sudske procese (Australija);

		postojecim procesnim zakonima (implementiran dio preporuke)	od strane nevladinih organizacija					
117. 58	Nastaviti sa unapređenjima u sklopu procesa reforme pravosuđa, uključujući eliminisanjem političkog uticaja na pravosuđe (Austrija)	Sprovedena reforma i obezbjeđena dodatna zaštita pravosuđa od protizakonitog političkog uticaja	Donijeti novi Zakon o sudovima, Zakon o sudskom savjetu i Zakon o državnom tužilaštvu Primjena Etičkih kodeksa sudija i državnih tužilaca Praćenje procesuiranja krivičnog djela Ometanje pravde	Skupština Crne Gore MP		IV kvartal 2014 i kontinuirano	NE	ZAPOČETO
117. 59	Nastaviti sa borbom protiv korupcije u sektoru pravosuđa tako što će se osigurati da procedure protiv korupcije budu bez političkog ili drugog nedozvoljenog uticaja (Kirgistan)	Izmjenjen Krivični zakonik - uvedeno krivično djelo - ometanje pravde (13. avgusta 2013)	Preporuka implementirana					ZAVRŠENO
117. 60	Dalji napori na implementaciji zakona i propisa protiv korupcije (Estonija)	Efikasno sprovedene mjere iz Nacionalnog akcionog plana (2013-2014) za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i praćena implementacija NAP	Usvajanje šestomjesečnih izvještaja od strane Nacionalne komisije i Vlade Crne Gore o ispunjenosti mjera i ciljeva iz NAP Praćenje implementacije Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 23	MUP Vrhovni sud VDT UP KSSI UAI	partneri navedeni u Akcionom planu	kontinuirano	DA	U TOKU

		Efikasno sprovedene mjere iz Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 23 i praćena implementacija AP						
117.61	Učiniti borbu protiv korupcije održivom tako što će se osigurati da se zakoni, propisi i prakse usvojeni na centralnom nivou u cilju prevencije korupcije sprovode u cijeloj zemlji. Trebalo bi preduzeti mjere kako bi se izbjegao prostor za lokalno tumačenje ovih praksi (Švedska)	Efikasno sprovedeni akcioni planovi za borbu protiv korupcije na lokalnom nivou (21 opština), koji su usklađeni sa Nacionalnom Strategijom i pratećim AP Unaprijeđen integritet rada organa lokalnih uprava	Realizacija, monitoring i evaluacija sprovedenih mjera akcionih planova na lokalnom nivou	MUP Zajednica opština lokalne samouprave UZK UAI		kontinuirano	DA	U TOKU

Korisni linkovi:

* **Akcioni plan za poglavlje 23 - pravosuđe i temeljna prava**

<http://www.gov.me/vijesti/129064/Vlada-usvojila-Program-rada-za-2013-godinu.html>

* **Nacionalni akcioni plan (2013-2014) za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala**

http://www.antikorupcija.me/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=7:&Itemid=91

http://antikorupcija.me/en/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=7:&Itemid=91

2.2. Zaštita prava žrtava krivičnih djela kažnjivih prema međunarodnom pravu

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
119.13	Garantovati pravo žrtava na istinu, pravdu, odštetu i neponavljanje, posebno preduzimanjem svih neophodnih mjera da se stane na kraj nekažnjivosti i privedu pravdi svi pretpostavljeni počinioci u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima (Švajcarska)	Pravo žrtava na istinu, pravdu, odštetu i neponavljanje garantovano (implementiran dio preporuke) Procesuirani svi slučajevi krivičnih djela kažnjivih u skladu sa međunarodnim pravom	Pripremiti izvještaj o predmetima ratnih zločina Organizovati obuke sudija i državnih tužilaca o međunarodnom humanitarnom pravu Donijeti Zakon o naknadi štete žrtvama krivičnih djela Omogućiti monitoring sprovođenja tranzicione pravde od strane nevladinih organizacija	Vrhovno državno tužilaštvo Vrhovni sud COS MP NVO	NVO	I kvartal 2014 Kontinuirano II kvartal 2014	DA	U TOKU
118.11	Preduzeti neophodne mjere da se osigura da se svim licima koja su navodno počinila ratne zločine sudi pred domaćim sudovima i da žrtve dobiju odgovarajuću sudsku zaštitu (Španija)	Pravo žrtava na istinu, pravdu, odštetu i neponavljanje garantovano (implementiran dio preporuke) Procesuirani svi slučajevi krivičnih djela kažnjivih u skladu sa međunarodnim pravom	Pripremiti izvještaj o predmetima ratnih zločina Organizovati obuke sudija i državnih tužilaca o međunarodnom humanitarnom pravu Donijeti Zakon o naknadi štete žrtvama krivičnih djela	VDT Vrhovni sud COS MP	NVO	I kvartal 2014 kontinuirano II kvartal 2014	DA	U TOKU

117.62	Žrtvama krivičnih djela kažnjenih prema međunarodnom pravu garantovati pristup domaćim pravosudnim mehanizmima kako bi mogle tražiti odštetu (Francuska)	Garantovano postojećim zakonskim okvirom	Preporuka implementirana					ZAVRŠENO
--------	--	--	--------------------------	--	--	--	--	----------

3. NACIONALNI ZAKONI, POLITIKE, STRATEGIJE I INICIJATIVE

3.1. Nacionalne institucije za ljudska prava

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.1	Ojačati nadležnosti i resurse Kancelarije Ombudsmana kako bi se osigurala puna implementacija zaduženja u skladu sa Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda (Litvanija)	Unaprijeđene nadležnosti i ojačani resursi Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, usklađen sa propisima i standardima UN i EU i u odnosu na ostvarivanje funkcije Nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) Precizirati nadležnosti Zaštitnika kao institucionalnog mehanizma za zaštitu od diskriminacije kroz izmjene i	Skupština Crne Gore MLJMP	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda NVO	kraj 2013.	DA	U TOKU

			dopune Zakona o zabrani diskriminacije Potpunije ostvarivanje nezavisne funkcije Zaštitnika kao NPM u skladu sa Opcionim Protokolom					
117.2	Obezbijediti Kancelariji Ombudsmana dovoljno resursa za obavljanje uloge u skladu sa njenim nadležnostima (Norveška)	Ojačani resursi Institucije Zaštitnika u skladu sa nadležnostima	Prilikom pripreme Zakona o budžetu za 2014. i svake naredne godine, planirati povećanje finansijskih sredstava do dostizanja adekvatnih resursa Obezbijediti odgovarajuće prostorne kapacitete (za funkciju Zaštitnika kao NPM i za zaštitu od diskriminacije)	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Skupštine Crne Gore - Odbor za ljudska prava MF	NVO	II kvartal 2014/2015/2016.	DA	U TOKU
117.3	Postarati se da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda posjeduje neophodne resurse i kadar kako bi u potpunosti obavljao svoje funkcije (Francuska)	Ojačani resursi Institucije Zaštitnika u skladu sa nadležnostima	Prilikom pripreme Zakona o budžetu za 2014. i svake naredne godine ,planirati povećanje finansijskih sredstava do dostizanja adekvatnih resursa Obezbijediti odgovarajuće prostorne kapacitete (za funkciju Zaštitnika kao NPM i za zaštitu od diskriminacije)	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Skupštine Crne Gore -Odbor za ljudska prava MF	NVO	II kvartal 2014/2015/2016.	DA	U TOKU
117.4	Obezbijediti dovoljne resurse koji će omogućiti Ombudsmanu da djelotvorno i nezavisno obavlja svoje nadležnosti (Poljska)	Ojačani resursi Institucije Zaštitnika u skladu sa nadležnostima	Prilikom pripreme Zakona o budžetu za 2014. i svake naredne godine, planirati povećanje finansijskih sredstava do dostizanja adekvatnih resursa	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Skupštine Crne Gore -	NVO	II kvartal 2014, 2015, 2016.	DA	U TOKU

			Obezbjediti odgovarajuće prostorne kapacitete (za funkciju Zaštitnika kao NPM i za zaštitu od diskriminacije)	Odbor za ljudska prava MF				
117.5	Objaviti plan komunikacija u kojem se navodi kako Vlada namjerava da poveća kapacitet Kancelarije Ombudsmana (resursi, kadar i zakonska ovlašćenja) i kako namjerava da poveća svijest u javnosti o pravima i obraćanju Ombudsmanu u slučaju da su im prava uskraćena (Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske)	Objavljen plan komunikacija kako Vlada namjerava da poveća kapacitet Kancelarije Ombudsmana (resursi, kadar i zakonska ovlašćenja) i kako namjerava da poveća svijest u javnosti o pravima i obraćanju Ombudsmanu u slučaju da su im prava uskraćena	Izraditi i objaviti plan komunikacija	MLJMP MF UZK	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Skupština Crne Gore - Odbor za ljudska prava i slobode NVO	6 mjeseci nakon usvajanja Zakona	DA	NIJE ZAPOČETO
117.6	Dodijeliti neophodne resurse za brzo uspostavljanje nacionalnog mehanizma za sprečavanje mučenja sa karakteristikama sadržanim u Opcionom protokolu uz Konvenciju protiv mučenja OP-CAT (Meksiko)	Uspostavljen nacionalni mehanizam za sprečavanje mučenja sa karakteristikama sadržanim u Opcionom protokolu uz Konvenciju protiv mučenja OP-CAT Ojačani resursi	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, usklađen sa propisima i standardima UN i EU i u odnosu na ostvarivanje funkcije NPM- Prilikom pripreme Zakona o budžetu za 2014. i svake naredne godine planirati povećanje finansijskih sredstva do dostizanja	MLMP Skupština Crne Gore - Odbor za ljudska prava Zaštitnik ljudskih prava i sloboda MF	NVO	kraj 2013. II kvartal 2014, 2015, 2016.	DA	U TOKU

		Institucije Zaštitnika u skladu sa nadležnostima	adekvatnih resursa					
117.7	Analizirati zakonski okvir koji se tiče mučenja i surovog, nehumanog i ponižavajućeg postupanja i resurse Kancelarije Ombudsmana kako bi se osiguralo da ona, kao nacionalni mehanizam za prevenciju, može da obavlja svoje nadležnosti na djelotvoran i nezavisan način (Švajcarska)	Urađena analiza zakonskog okvira i resursa institucije Zaštitnika	Sačiniti Analizu zakonodavnog okvira kojim se tretiraju pitanja mučenja i surovog, nehumanog i ponižavajućeg postupanja i resursa Ombudsmana kako bi se osiguralo da ona, kao nacionalni mehanizam za prevenciju, može da obavlja svoje nadležnosti na djelotvoran i nezavisan način	MLJMP MP MUP MF Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	NVO	Kraj 2014.	DA	NIJE ZAPOČETO

3.2 Obrazovanje i obuke o ljudskim pravima

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.8	Integrirati Protokol iz Istanbula u obuku zaposlenih (Turska)	Protokol iz Istanbula integrisan u obuku zaposlenih	Uvesti Protokol iz Istanbula u redovne obuke sudija, tužilaca i doktora Obezbijediti prevođenje, štampanje i distribuciju Istanbulske protokola sudijama, tužiocima i doktorima	COS Vrhovni sud Tužilaštvo	MZ Zaštitnik ljudskih prava i sloboda NVO	Kontinuirano	DA	NIJE ZAPOČETO
117.	Nastaviti napore na	Ojačani kapaciteti	Organizovati edukacije	MLJMP	Zaštitnik	Kontinuirano	DA	U TOKU

16	daljem jačanju kapaciteta pružalaca socijalnih usluga i državnih službenika koji se bave slučajevima koji uključuju djecu, između ostalog putem kontinuirane edukacije i obuke na temu ljudskih prava (Filipini)	državnih službenika u oblasti ljudskih prava Usvojen godišnji Plan edukacije za osposobljavanje u pružanju zaštite od diskriminacije: državnih službenika, predstavnika pravosuđa, tužilaštva, institucije Ombudsmana i drugih institucija i organizacija	državnih i lokalnih službenika o ljudskim pravima Organizovati obuke za novinare o načinu izvještavanja o djeci u svim medijima	MRSS UZK COS	Ljudskih prava i sloboda Savjet za zaštitu od diskriminacije Mediji NVO	o		
----	---	--	--	----------------------------	--	---	--	--

3.3 Strategije iz oblasti ljudskih prava

broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.10	Nastaviti sa primjenom strategija i planova na kojima se radi kako bi se u maksimalnoj mogućoj mjeri garantovala ljudska prava najosjetljivijih grupa (Kuba)	Implementirane mjere iz strategija u skladu sa akcionim planovima	Sprovoditi evaluaciju implementacije strategija iz oblasti ljudskih prava (Strategija za integraciju osoba s invaliditetom, Nacionalni plan akcije za djecu, Strategija za unaprjeđenje kvaliteta	MLJMP MRSS Savjet za zaštitu od diskriminacije	MUP, UP, MPR MORT, MZ, MK MSP, MIDT Savjet za brigu o licima sa invaliditetom	Kontinuirano	DA	U TOKU

			života LGBT osoba, Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti, Strategija za poboljšanje položaja Roma i Egipćana, Strategija manjinske politike)		NVO			
--	--	--	---	--	-----	--	--	--

Korisni linkovi:

* Strategija za integraciju osoba s invaliditetom

<http://www.mrs.gov.me/biblioteka/strategije>

<http://www.mrs.gov.me/en/library/strategije>

<http://www.mrs.gov.me/en/library/document>

<http://www.mrs.gov.me/biblioteka/izvjestaji>

<http://www.mrs.gov.me/en/library/izvjestaji?alphabet=lat>

* Nacionalni plan akcije za djecu

<http://www.google.me/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&cad=rja&ved=0CCcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.gov.me%2FResourceManager%2FFileDownload.aspx%3Frid%3D136848%26rType%3D2&ei=KBWKUuivCsigTAbE2oDYCg&usq=AFOjCNEkCOWWALuCFViECBYFaR4kditxfg&bvm=bv.56643336,d.Yms>

* Strategija unaprjeđenja kvaliteta života LGBT osoba

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=130140&rType=2&file=LGBT%20Strategija%20i%20AP.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=138018&rType=2&file=130509%20-%20EN%20-%20LGBT%20Action%20Plan%202013.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=138017&rType=2&file=strategija.pdf>

* Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=121480&rType=2&file=PAPRR%20final%20za%20Vladu%20za%20portal.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=125912&rType=2&file=ACTION%20PLAN%20FOR%20ACHIEVING%20GENDER%20EQUALITY%202013-2017.pdf>

* Strategija za poboljšanje položaja Roma i Egipćana (2012-2016)

[http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=100204&rType=2&file=Strategija%20za%20RE%20final%20\(2\).pdf](http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=100204&rType=2&file=Strategija%20za%20RE%20final%20(2).pdf)

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=121364&rType=2&file=Strategy%20For%20Improving%20the%20Position%20of%20Roma%20and%20Egyptians%20in%20Montenegro%202012-2016.pdf>

* Strategija manjinske politike

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=92651&rType=2&file=Strategija%20manjinske%20politike.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=148829&rType=2&file=STRATEGY%20FOR%20MINORITY%20POLICY.pdf>

4. SEKTORSKI ZAKONI, POLITIKE, STRATEGIJE I INICIJATIVE

4.1. Borba protiv diskriminacije

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.19	Preduzeti korake za punu implementaciju Zakona o zabrani diskriminacije putem uvođenja dodatnog zakonodavstva u tu svrhu i jačanja institucije Zaštitinika ljudskih prava i sloboda (Kanada)	Unaprijeđen zakonodavni okvir u odnosu na oblast antidiskriminacije i instituciju Zaštitnika	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije Donijeti zakon o izmjenama i dopunama zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda	MLJMP Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	NVO	IV kvartal 2013.	NE	U TOKU
117.20	Preduzeti dalje mjere za implementaciju Zakona o zabrani diskriminacije, uključujući aktivnosti za podizanje nivoa svijesti (Litvanija)	Sprovedena edukacija iz oblasti antidiskriminatornog ponašanja	Seminari, radionice, treninzi za predstavnike državnih organa, pravosuđa, nezavisnih institucija i civilnog društva	MLJMP Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	COS UZK Policajska akademija NVO	kontinuirano	DA	U TOKU
117.21	Preduzeti sve neophodne mjere za uspješnu i iscrpnu implementaciju Zakona o zabrani diskriminacije (Švajcarska)	Unaprijeđeno zakonodavstvo i sprovedene obuke, antidiskriminatorne kampanje i istraživanja o stepenu diskriminacije	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije Sprovesti plan implementacije	MLJMP Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	OEBS NVO	kontinuirano	DA	U TOKU

		Promovisano antidiskriminatorno ponašanje	antidiskriminatornog zakonodavstva					
117. 22	U potpunosti i bez daljeg odlaganja implementirati odredbe Zakona o zabrani diskriminacije iz 2011. godine (Austrija)	Unaprijeđeno zakonodavstvo i sprovedene obuke, antidiskriminatorne kampanje i istraživanja o stepenu diskriminacije Promovisano antidiskriminatorno ponašanje	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije Sprovesti plan implementacije antidiskriminatornog zakonodavstva	MLJMP Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	NVO	kontinuirano	DA	U TOKU
117. 23	Preduzeti mjere za punu implementaciju Zakona o zabrani diskriminacije iz 2011. godine (Belgija)	Unaprijeđeno zakonodavstvo i sprovedene obuke, antidiskriminatorne kampanje i istraživanja o stepenu diskriminacije Promovisano antidiskriminatorno ponašanje	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije Sprovesti plan implementacije antidiskriminatornog zakonodavstva	MLJMP Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	NVO	kontinuirano	DA	U TOKU
117. 24	Djelotvorno se boriti protiv negativnih stavova zasnovanih na polu, starosti, rasi, nacionalnosti, etničkom porijeklu, vjeroispovijesti i invaliditetu, posebno u cilju sprječavanja diskriminacije djece iz manjinskih grupa, djece-izbjeglica i djece sa invaliditetom (Poljska)	Povećana nediskriminatorna svijest društva Obučene ciljne grupe	Medijske kampanje i obuke za promoviranje antidiskriminatornog ponašanja i prakse	MLJMP MRSS MPS	UNHCR NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117.	Jačati aktivnosti u borbi	Ojačani napori u borbi	Organizovati	MLJMP	UNHCR	Kontinuirano	DA	U TOKU

25	protiv diskriminacije i negativnih stavova prema ženama, uključujući Romkinje i žene-migrante i djecu iz manjinskih grupa (Bangladeš);	protiv diskriminacije prema Romkinjama, migrantkinjama i djeci iz manjinskih grupa	<p>edukacije i javne kampanje o položaju Romkinja i Egipćanki, migrantkinja i žena iz manjinskih naroda</p> <p>Organizovati kampanju "16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama" sa fokusom na Romkinje i Egipćanke</p> <p>Kontinuirane aktivnosti na promovisanju ženskog preduzetništva i učešća žena u politici u sklopu Programa rodne ravnopravnosti</p>	MPS	NVO	o		
117. 26	Preduzeti dodatne konkretne korake u borbi protiv društvene diskriminacije po osnovu rase, seksualne orijentacije, invaliditeta ili rodne identifikacije (Australija)	Veći stepen zaštite od diskriminacije i veći stepen tolerancije prema marginalizovanim grupama	<p>Organizovati ciklus seminara i radionica iz oblasti pružanja zaštite marginalizovanim društvenim grupama</p> <p>Promocija antidiskriminatornog ponašanja i prakse u cilju podizanja svijesti ukupne populacije</p>	MLJMP	NVO OEBS UNDP	Kontinuirano	DA	U TOKU
117. 27	Preduzeti korake kao bi se uspješnije podstaklo	Povećana socijalna participacija (na	Sprovesti istraživanje o aktuelnoj	MPS MLJMP	ZZŠ, CSO, IC, vaspitno-	2014-2017. i dalje	DA	U TOKU

	integriranje u crnogorsko društvo konkretnih osjetljivih grupa, uključujući bavljenje diskriminacijom u oblastima kao što su obrazovanje i zapošljavanje (Kanada)	nacionalnom i lokalnom nivu), broj aktera, usluga i sl.	uključenosti marginalizovanih grupa (pristup socijalnim, zdravstvenim, obrazovnim, kulturnim uslugama zapošljavanja i sl) i donijeti zaključke i preporuke	MRSS	obrazovne ustanove, ZZZCG UNDP OEBS NVO			
117.11	Dalje konsolidovati postignuća u oblasti osiguranja i unaprjeđenja punog uživanja ljudskih prava za osjetljive grupe, kao što su djeca i osobe s invaliditetom, kao i jačati vladavinu prava i socijalnu koheziju u cilju iscrpnog garantovanja svih ljudskih prava svojim građanima (Vijetnam)	Implementirane mjere iz strategija u skladu sa akcionim planovima	Sprovoditi evaluaciju implementacije strategija iz oblasti ljudskih prava (Strategija za integraciju osoba s invaliditetom, Nacionalni plan akcije za djecu, Strategija za unaprjeđenje kvaliteta života LGBT osoba, Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti, Strategija za poboljšanje položaja Roma i Egipćana, Strategija manjinske politike)	MLJMP MRSS Savjet za zaštitu od diskriminacije	MUP, UP, MPR MORT, MZ, MK MSP, MIDT Savjet za brigu o licima sa invaliditetom NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU

Korisni linkovi:

* Plan implementacije antidiskriminatorskog zakonodavstva

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=148839&rType=2&file=PLAN%20ZA%20EDUKACIJU%20DR%20C5%20BDVNIH%20SLU%20C5%20BDBENIKA,%20NOSIOCA%20PRAVOSUDNIH%20FUNKCIJA.pdf>

4.2. Borba protiv nasilja u porodici, nasilja nad ženama i djecom

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.38	Preduzeti sve neophodne pravne i druge mjere za suzbijanje nasilja nad ženama i pružanje podrške žrtvama nasilja nad ženama i njihovoj djeci (Njemačka)	Obezbijeđena efikasna i djelotvorna podrška žrtvama i svjedocima nasilja u porodici	<p>Donošenje pratećih podzakonskih akata za primjenu Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti u cilju efikasnije zaštite žrtava nasilja u porodici</p> <p>Sprovoditi godišnju evaluaciju rada multidisciplinarnih timova za zaštitu od porodičnog nasilja na lokalnom nivou (jednom godišnje)</p> <p>Obezbijediti superviziju rada multidisciplinarnih timova</p> <p>Uspostaviti servise podrške i pomoći žrtvama nasilja u porodici kroz osnivanje nacionalne besplatne SOS linije</p>	MRSS	<p>MLJMP</p> <p>MUP</p> <p>UP</p> <p>MPS</p> <p>MZ</p> <p>Pravosuđe</p> <p>Organi za prekršaje</p> <p>UNDP</p> <p>NVO</p>	Kontinuirano	DA	U TOKU

			za prijavu nasilja					
117.39	Dodijeliti adekvatne kadrovske i finansijske resurse kako bi Strategija za zaštitu od nasilja u porodici i Zakon o sistemu maloljetničke pravde mogli sasvim da obezbijede zaštitu prava djece i žena, uz prevladavanje nedostataka koji još uvijek otežavaju sprječavanje nasilja u porodici i drugih oblika zlostavljanja, kao i pravično gonjenje počinitelaca (Italija)	Efikasno sprovođenje Strategije zaštite od nasilja u porodici Efikasno procesuiranje izvršilaca krivičnog djela nasilje u porodici	Obezbijediti adekvatne ljudske i finansijske resurse za sprovođenje Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017, Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011- 2015 i lokalnih akcionih planova za postizanje rodne ravnopravnosti Sprovoditi evaluaciju implementacije Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015 Organizovati obuke nosilaca pravosudnih funkcija o primjeni Zakona o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku	MRSS MP MLJMP	MUP UP MPS MZ Pravosuđe Organi za prekršaje COS UNDP OEBS NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117.40	Osigurati djelotvorno istraživanje svih prijavljenih slučajeva nasilja u porodici i seksualnog nasilja nad ženama i djevojčicama, gonjenje počinitelaca i izricanje kazni srazmjernih težini počinjenog krivičnog djela (Lihtenštajn)	Unaprijeđen sistem zaštite žrtava nasilja u porodici	Jačati kapacitete servisa za podršku žrtvama nasilja u porodici Organizovati javne diskusije o kaznenoj politici iz oblasti nasilja u porodici sa konkretnim predlozima za izmjenu zakonodavstva Razviti i implementirati individualne planove podrške žrtvama i svjedocima seksualnog nasilja	MRSS MUP UP MPS MZ MLJMP Pravosuđe Organi za prekršaje	UNDP NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU

117.41	Obezbijediti adekvatan broj skloništa za žrtve nasilja u porodici koja se finansiraju iz javnih sredstava (Lihtenštajn)	Obezbijeden adekvatan broj skloništa za žrtve nasilja u porodici	Formirati državna skloništa za žrtve nasilja u porodici na osnovu istraživanja o potrebama i obezbijediti sredstva za njihovo uredno funkcionisanje	MRSS	MLJMP Lokalna uprava NVO	kraj 2016.	DA	NIJE ZAPOČETO
117.42 118.9	Uspostaviti mehanizam za praćenje broja slučajeva i obima zlostavljanja i jačati mjere zaštite od nasilja u porodici (Republika Moldavija)	Uspostavljen mehanizam praćenja broja slučajeva nasilja u porodici	Jačati nacionalne kapacitete za nadzor, monitoring i evaluaciju i sakupljene podatke koristiti za formulisanje mjera za prevenciju nasilja Razviti jedinstvenu bazu podataka o nasilju u porodici (po polu, po socioekonomskim faktorima, po faktorima rizika, po godinama, po vrsti nasilja, po broju podnesenih prijava, po broju podignutih optuženja, po broju presuda i po izrečenim zaštitnim mjerama) Sprovesti i istraživanje javnog mnjenja o percepciji i stavovima o nasilju nad ženama Osigurati puno integrisanje podataka o slučajevima nasilja u novi sistem socijalnog kartona koji će biti osnova za dalju analizu	MRSS	MLJMP MUP UP MZ MP Pravosuđe Vijeće za prekršaje UNDP WHO NVO	kraj 2014.	NE	U TOKU
117.44	Dalje razvijati sistem podrške i zaštite za žrtve nasilja u porodici, uključujući obezbjeđivanje	Obezbijeden adekvatan broj skloništa za žrtve nasilja u porodici	Formirati državna skloništa za žrtve nasilja u porodici na osnovu istraživanja o potrebama i obezbijediti sredstva za njihovo uredno	MRSS	MLJMP Lokalna uprava	kraj 2016.	DA	NIJE ZAPOČETO

	adekvatnog broja skloništa (Slovenija)		funkcionisanje		OEBS NVO			
117.45	Nastaviti i jačati napore u borbi protiv svih vrsta rodnog nasilja i usvojiti politike za edukaciju i podizanje nivoa svijesti u toj oblasti (Španija)	Nastavljeni i ojačani napori u borbi protiv nasilja nad ženama i djecom	<p>Sprovoditi edukaciju članova/ica multidisciplinarnih timova i predstavnika /ca civilnog društva o odredbama o standardnim procedurama za postupanje sa žrtvama nasilja u porodici u cilju efikasnije primjene Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i Protokola o postupanju</p> <p>Sprovoditi obuke za mlade novinare o nasilju u porodici</p> <p>Sprovoditi Kampanju "16 dana aktivizma borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici"</p> <p>Sprovoditi preventivno-edukativne programe za nastavnike/ce srednjih i osnovnih škola o fenomenu nasilja u porodici</p> <p>Jačati kapacitete zdravstvenog sistema sa fokusom na primarnu zdravstvenu zaštitu radi prevencije nasilja u porodici, prema ženama i djeci</p> <p>Razviti i sprovesti pilot projekte troskovno efektivnih</p>	MLJMP MPS	MUP UP MZ Pravosuđe Vijeće za prekršaje UNDP WHO NVO	kontinuirano	DA	U TOKU

			preventivnih programa integrisanih u primarnu zdravstvenu zaštitu, sa fokusom na socijalno osjetljive porodice					
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Korisni linkovi:

* Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=121480&rType=2&file=PAPRR%20final%20za%20Vladu%20za%20portal.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=125912&rType=2&file=ACTION%20PLAN%20FOR%20ACHIEVING%20GENDER%20EQUALITY%202013-2017.pdf>

* Strategija zaštite od nasilja u porodici 2011-2015

<http://www.google.me/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&cad=rja&ved=0CCsQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.mrs.gov.me%2FResourceManager%2FFileDownload.aspx%3Frid%3D93287%26rType%3D2%26file%3DStrategija%2520zastite%2520od%2520nasilja%2520u%2520porodici.pdf&ei=7BSKUuPHCImRtQbH9YDICg&usg=AFOjCNGzVnmOaPIO5nA8Ikf6e0wOSgfeHw&bvm=bv.56643336,d.Yms>

4.3. Borba protiv trgovine ljudima

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničko m pomoći	Status implementacije
117.46	Održati i nastaviti aktivnosti u cilju smanjenja i eliminisanja nasilja, zlostavljanja, seksualne eksploatacije i trgovine ljudima i istovremeno pružiti odgovarajuću brigu i zaštitu žrtvama i gonitima	Održane i nastavljene aktivnosti u cilju eliminisanja nasilja, zlostavljanja, seksualne eksploatacije i trgovine ljudima, pružena odgovarajuća briga i zaštita žrtava, uz krivično gonjenje	Implementirati mjere prevencije, edukacije, identifikacije žrtava trgovine ljudima, pomoći, zaštite i reintegracije žrtava, efikasnog krivičnog gonjenja i kažnjavanja počinitelja koje su definisane Strategijom za borbu protiv	Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima MRSS, MLJMP, MPS, MP, MUP, UP	IOM OEBS	Kontinuirano	DA	U TOKU

	koji su odgovorni (Sveta Stolica)	počinilaca	trgovine ljudima 2012-18 i pratećim akcionim planovima	Tužilaštvo, Sudstvo,				
117.47	Poboljšati i usvojiti mjere za borbu protiv trgovine ljudima, između ostalog pomoću nacrtu Akcionog plana za 2012-2018, i obezbijediti obuku za sudije, tužioce i službenike organa za sprovođenje zakona (Šri Lanka)	Usvojene unaprijeđene mjere za borbu protiv trgovine ljudima definisane Strategijom za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018 i pratećim akcionim planovima	Usvojiti AP za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018 Nastaviti sa edukacijom sudija, tužilaca i organa za sprovođenje zakona u cilju poboljšavanja proaktivne identifikacije potencijalnih/žrtava trgovine ljudima i efikasnog krivičnog gonjenja počinilaca	COS UP Policajska akademija, Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima		Kontinuirano	DA	U TOKU
117.48	Povećati napore posebno u cilju zaštite žrtava trgovine ljudima (Grčka)	Povećani napor u cilju zaštite žrtava trgovine ljudima	Unaprijediti kvalitet, raznovrsnost, adekvatnost i dostupnost usluga zaštite i podrške žrtvama trgovine ljudima	Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima MRSS, MZ, MPS	UP, VDT, Vrhovni sud NVO	kraj 2014.	DA	U TOKU
117.49	Ojačati programe za reintegraciju žrtava trgovine ljudima u društvo (Republika Moldavija)	Poboljšani programi reintegracije žrtava trgovine ljudima	Unaprijediti multidisciplinarnu saradnju aktera uključenih u proces pomoći, zaštite i reintegracije žrtava trgovine ljudima	Kancelarija za borbu protiv trgovine	MRSS, MPS, MZ, NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU

Korisni linkovi:

* Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2012 - 2018

* Akcioni plan za implementaciju Strategije

<http://www.antitrafficking.gov.me/rubrike/nacionalna-strategija/89629/164499.html>

<http://www.antitrafficking.gov.me/rubrike/nacionalna-strategija/116182/Vlada-utvrdila.html>

4.4. GRAĐANSKA I POLITIČKA PRAVA

4.4.1. Sloboda mišljenja i izražavanja, sloboda savjesti

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.63	Garantovati punu slobodu izražavanja, između ostalog za novinare koji istražuju osjetljiva pitanja kao što je organizovani kriminal (Belgija);	Uveden sistem mjera i radnji koje Uprava policije preduzima u cilju zaštite novinara od prijetnji i nasilja	Sistem preventivnih mjera koje se preduzimaju u cilju zaštite novinara: <ul style="list-style-type: none"> - analiza rizika ugroženosti, u slučajevima kada postoji potreba za pojedine zaposlene u sredstvima javnog informisanja; - izrada bezbjedonosne procjene u slučajevima kada postoji potreba za ugrožene novinare i članove njihovih porodica; - kontinuirano prikupljanje operativnih podataka sa terena u cilju blagovremenog saznanja za pripremanje izvršenja djela – napada na pripadnike novinarske profesije , - po potrebi proaktivna istraga, - obezbjeđenje u slučaju ugroženosti, a na osnovu urađene procjene, policijska pratnja i zaštita članova porodice i eventualno objekata u kojima žive i u kojima su profesionalno angažovani. 	Uprava policije	Tužilaštvo Sudstvo	kontinuirano	NE	U TOKU

			<p>Sistem represivnih mjera koje se preduzimaju u cilju zaštite novinara:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Policijski službenici u skladu sa svojim ovlaštenjima (Zakonik o krivičnom postupku i Zakon o unutrašnjim poslovima), preduzimaju radnje dokazivanja, u cilju rasvjetljavanja tih djela, identifikaciji izvršilaca i nalogodavaca i - njihovom procesuiranju nadležnom tužiocu. 					
117.64	Sprovesti reforme u cilju dodatne zaštite medija od protivzakonitog političkog uticanja (Australija);²	Procesuirani napadi na novinare, donijete transparentne i pravične sudske odluka	Sinhronizovati aktivnosti svih odgovornih državnih organa i NVO sektora (osigurati odgovarajuće normativne i institucionalne pretpostavke za djelotvornije sprovođenje aktivnosti postavljenih na osnovu pojedinačnih propisa i strateških dokumenata)	Uprava policije	Tužilaštvo Sudstvo	kontinuirano	NE	U TOKU
117.65	Sprovesti reforme u cilju dodatne zaštite medija od protivzakonitog političkog uticanja (Australija);³	Procesuirani napadi na novinare, donijete transparentne i pravične sudskih odluka	Sinhronizovati aktivnosti svih odgovornih državnih organa i NVO sektora (osigurati odgovarajuće normativne i institucionalne pretpostavke za što djelotvornije sprovođenje aktivnosti postavljenih na osnovu pojedinačnih propisa i strateških dokumenata)	Uprava policije	Tužilaštvo Sudstvo	kontinuirano	NE	U TOKU
117.66	Preduzeti dalje mjere da se garantuje sloboda	Formirana Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u	Formirati Vladinu Komisiju sačinjenu od predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, tužilaštva, policije, NVO i medija,	Multidisciplinarni tim - komisija	NVO Mediji	Decembar 2013. (za formiranje)	NE	U TOKU

² Preporuka pročitana prilikom interaktivnog dijaloga glasila je: Sprovesti reforme u cilju dalje zaštite medija i pravosuđa od protivzakonitog političkog uticanja i osiguranja otvorenih, transparentnih i pravičnih sudskih procesa (Australija);

³ Preporuka pročitana prilikom interaktivnog dijaloga glasila je: Sprovesti reforme u cilju dalje zaštite medija i pravosuđa od protivzakonitog političkog uticanja i osiguranja otvorenih, transparentnih i pravičnih sudskih procesa (Australija);

	izražavanja, između ostalog putem djelotvornog istraživanja prijetnji i napada na medije i novinare (Kanada);	istragama starih i nedavnih slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima i ubistava novinara	koja kroz saradnju sa nadležnim organima prikuplja i razmatra svu relevantnu dokumentaciju na osnovu koje će istražiti razloge za nerasvijetljena ubistva novinara	(MUP, VDT)		Komisije Kontinuirano		
117. 67	Pojačati napore da se istraže i gone stari slučajevi nasilja nad novinarima kako bi se uspostavilo bolje okruženje za slobodu štampa na nacionalnom nivou (Holandija);	Formirana Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama starih i nedavnih slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima i ubistava novinara	Formirati Vladinu Komisiju sačinjenu od predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, tužilaštva, policije, NVO i medija, koja kroz saradnju sa nadležnim organima prikuplja i razmatra svu relevantnu dokumentaciju na osnovu koje će istražiti razloge za nerasvijetljena ubistva novinara	Multidisciplinarni tim - komisija (MUP, VDT)	NVO Mediji	Decembar 2013. (za formiranje Komisije) Kontinuirano	NE	U TOKU
117. 68	Obezbijediti sprovođenje nepristrasnih i djelotvornih istraga napada na novinare i privesti počiniocima pravdi (Litvanija);	Formirana Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama starih i nedavnih slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima i ubistava novinara	Formirati Vladinu Komisiju sačinjenu od predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, tužilaštva, policije, NVO i medija, koja kroz saradnju sa nadležnim organima prikuplja i razmatra svu relevantnu dokumentaciju na osnovu koje će istražiti razloge za nerasvijetljena ubistva novinara	Multidisciplinarni tim - komisija (MUP, VDT)	NVO Mediji	Decembar 2013. (za formiranje Komisije) Kontinuirano	NE	U TOKU
117. 69	Djelotvorno rješavati i istraživati napade na novinare i branioci ljudskih prava (Češka Republika);	Formirana Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama starih i nedavnih slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima i ubistava novinara	Formirati Vladinu Komisiju sačinjenu od predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, tužilaštva, policije, NVO i medija, koja kroz saradnju sa nadležnim organima prikuplja i razmatra svu relevantnu dokumentaciju na osnovu koje će istražiti razloge za nerasvijetljena ubistva novinara	Multidisciplinarni tim - komisija (MUP, VDT)	NVO Mediji	Decembar 2013. (za formiranje Komisije) Kontinuirano	NE	U TOKU

117. 70	Uz unapređenje i zaštitu slobode izražavanja i mišljenja, posvetiti dužnu pažnju srazmjernoj odgovornosti u šticienju prava drugih i poštovanju drugih (Bangladeš);	Sprovedene obuke za sudije i tužioce u oblasti slobode izražavanja; Primijenjena praksa Evropskog suda za ljudska prava prilikom donošenja sudskih odluka	Sprovoditi obuke za sudije i tužioce u oblasti slobode izražavanja i primjene prakse Evropskog suda za ljudska prava o: <ul style="list-style-type: none"> - visini naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda učinjene putem medija, - nezavisno pravosuđe, sloboda medija i poštovanje ljudskih prava, - odnos medija i pravosuđa, - sloboda izražavanja prema praksi Evropskog suda za ljudska prava – sa osvrtom na čl. 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima. 	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije		kontinuirano	NE	U TOKU
		Urađen program obuka za novinare Primijenjeni evropski standardi u izvještavanju o poštovanju ljudskih prava	Izraditi program obuka za novinare iz oblasti ljudskih prava sa posebnim osvrtom na član 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima - Sloboda izražavanja sa ciljem upoznavanja sa evropskim standardima u pogledu izvještavanja o poštovanju ljudskih prava sa posebnim osvrtom na oblast slobode izražavanja Sprovoditi obuke po utvrđenom programu	Samoregulatorna tijela	NVO Mediji Potrebna ekspertiska podrška (TAIEX)	NVO Mediji Potrebna ekspertiska podrška (TAIEX)	kontinuirano	
117. 71	Nastaviti napore na usvajanju zakona o vjerskim zajednicama, koji ima za cilj da garantuje njihovu slobodu savjesti i ojača borbu protiv diskriminacije u tom pogledu (Alžir);	Usvojen Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica	Donijeti Zakon o slobodi vjeroispovjesti i pratećih podzakonskih akata. Sastanci radne grupe i organizovanje okruglih stolova	MLJMP Skupština Crne Gore	Vjerske zajednice, NVO i referentni stručnjaci iz ove oblasti	do kraja 2014.	DA	U TOKU
118.	Garantovati slobodu	Sprovedene obuke za	Sprovoditi obuke za sudije i tužioce u	Centar za		kontinuirano	NE	U TOKU

12	izražavanja bez ikakve diskriminacije, u skladu sa obavezom dužne pažnje u zaštiti pojedinaca od zlostavljanja od strane nedržavnih aktera i osigurati da se zakon o građanskoj odgovornosti za klevetu ne koristi da bi se sprečavala legitimna kritika (Španija);	sudije i tužioce u oblasti slobode izražavanja; Primijenjena praksa Evropskog suda za ljudska prava prilikom donošenja sudskih odluka	oblasti slobode izražavanja i primjene prakse Evropskog suda za ljudska prava o: <ul style="list-style-type: none"> - visini naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda učinjene putem medija, - nezavisno pravosuđe, sloboda medija i poštovanje ljudskih prava, - odnos medija i pravosuđa, - sloboda izražavanja prema praksi Evropskog suda za ljudska prava – sa osvrtom na čl. 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima. 	edukaciju nosilaca pravosudne funkcije				
118. 13	Garantovati slobodu medija, osiguravajući zaštitu od svakog političkog uticanja i promovišući osnivanje nezavisnog savjeta za štampu (Švajcarska).	Objavljeni izvještaji samoregulatornog tijela o poštovanju Kodeksa novinara u medijima	Pripremiti Izvještaj o implementaciji profesionalnih i etičkih standarda u crnogorskom novinarstvu	Medijski savjet za samoregulaciju		Do kraja 2014. Kontinuirano	NE	U TOKU
119. 14	Garantovati slobodu izražavanja i zaštititi novinare od svakog oblika zastrašivanja (Francuska);	Uspostavljen veći stepen sigurnosti i slobode izražavanja novinara	Unaprijediti sistem preventivnih i represivnih mjera i radnji koje Uprava policije preduzima u cilju zaštite novinara od prijetnji i nasilja.	Uprava policije	Tužilaštvo sudstvo	kontinuirano	NE	U TOKU

4.4.2. Imovinska prava

broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
119.15	Riješiti slučajeve koji se tiču konfiskovane imovine različitih vjerskih zajednica (Sveta Stolica).	Riješeni slučajevi povraćaja oduzetih imovinskih prava crkvama i vjerskim zajednicama	Donijeti Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava vjerskim zajednicama Analiza i postupanje po zahtjevima za povraćaj oduzetih imovinskih prava	MF – Komisije za povraćaj i obeštećenje	Skupština Crne Gore	do kraja 2018.	DA	NIJE ZAPOČETO

4.4.3 Registracija pri rođenju

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.32	Nastaviti sa naporima na postizanju efikasne prijave svih rođenih, sa posvećivanjem posebne pažnje djeci iz etničkih	Povećan broj djece koja su naknadno upisana u matične knjige rođenih	Organizovanje informativnih kampanja u cilju podizanja svijesti o potrebi prijave rođenja Organizovati okrugle stolove za službenike MUP o primjeni člana 33. Zakona o matičnim registrima	MUP	UNHCR UNICEF	kontinuirano	DA	NIJE ZAPOČETO

	manjina (Sveta Stolica)							
119.10	Pojednostaviti procedure za registraciju rođenja osoba koje se rađaju izvan zdravstvenih ustanova kako bi se doprinijelo mjerama koje se sprovode na eliminisanju diskriminacije (Meksiko)	Usvojene izmjene i dopune Zakona o vanparničnom postupku, u cilju regulisanja pitanja naknadnog upisa u registar rođenih djece rođene u Crnoj Gori van zdravstvenih ustanova	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku	MP	Skupština Crne Gore UNICEF UNHCR	III kvartal 2014.	NE	NIJE ZAPOČETO
119.11	Uspostaviti jednostavnu i pristupačnu proceduru za registrovanje rođenja kako bi se garantovalo da su sva djeca obuhvaćena (Brazil)	Usvojene izmjene i dopune Zakona o vanparničnom postupku, u cilju regulisanja pitanja naknadnog upisa u registar rođenih djece rođene u Crnoj Gori van zdravstvenih ustanova Povećan broj djece koja su naknadno upisana u matične knjige rođenih u odnosu na period prije pojednostavljivanja procedure	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku Organizovanje informativnih kampanja u cilju podizanja svijesti o potrebi prijave rođenja Održavanje regionalnih okruglih stolova o primjeni Zakona o vanparničnom postupku	MP MUP	Skupština Crne Gore UNHCR UNICEF	III kvartal 2014.	DA	NIJE ZAPOČETO

4.5. POJEDINAČNA PRAVA

4.5.1. Žene

Bbr oj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementac iji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjo m kapacitet a l tehničko m pomoći	Status implementa cije
117. 28	Unaprijediti učešće žena u političkom životu i njihov pristup pozicijama odlučivanja i upravljanja (Francuska)	Povećano učešće žena na mjestima odlučivanja	<p>Donijeti zakon o izmjenama i dopunama (Zakon o izboru odbornika i poslanika, Zakon o političkim partijama i Zakon o finansiranju političkih partija) kojima će se podstaći veće učešće žena u politici</p> <p>Organizovati edukacije za političke partije o međunarodnim standardima i uporednim modelima uključivanja žena u javnom i političkom životu</p> <p>Organizovati kampanje podizanja svijesti o potrebi većeg uključivanja žena u javnom i političkom životu</p> <p>Godišnje prikupljati podatke o zastupljenosti žena na mjestima</p>	MLJMP Skupština Crne Gore - Odbor za rodnu ravnopravnost	UNDP NVO Mediji	Kontinuirano	DA	U TOKU

			odlučivanja Podrška osnivanju ženske političke mreže unutar Skupštine Crne Gore Intenziviranje razmjene iskustava sa zemljama regiona kako bi se naučene lekcije i dobre prakse preslikale u Crnoj Gori					
117. 29	Preduzeti dalje mjere na unapređenju ekonomskog osnaživanja žena i njihovog učešća u političkom životu i odlučivanju (Ukrajina)	Povećan stepen ekonomske nezavisnosti žena i učešća u političkom životu	Sprovoditi programe obuke i mentorstvo za žene koje otpočinju privatni biznis Sprovoditi programe usmjerene na unaprjeđenje položaja žena na selu Unaprijediti regulatorne i institucionalne okvire za podršku ženskom preduzetništvu Raditi na jačanju institucija i programa na lokalnom nivou za osnaživanje ženskog preduzetništva	MLJMP MPRR Direkcija za mala i srednja preduzeća	Opštine UNDP NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117. 30	Preduzeti dalje napore na unaprjeđenju rodne ravnopravnosti i zaštiti svih žena i djevojčica od svih oblika nasilja (Brazil)	Unaprijeđene politike rodne ravnopravnosti i zaštita žena i djevojčica od nasilja	Implementirati Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR), naročito oblast nasilja nad ženama Izrada godišnjih izvještaja o	MLJMP	MPS MZ MRSS MEK MK MVPEI	Kontinuirano	DA	U TOKU

			<p>realizaciji PAPRR</p> <p>Inicirati izradu Plana akcije za implementaciju Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1325 – Žene, mir i bezbjednost</p> <p>Donijeti nedostajuće podzakonske akte za primjenu Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti u cilju efikasnije zaštite žrtava nasilja u porodici</p> <p>Obezbijediti superviziju rada multidisciplinarnih timova</p> <p>Edukacije svih relevantnih institucija u cilju sensibilisanijeg pristupa i zaštite žrtava nasilja</p> <p>Uvođenje jedinstvene i besplatne SOS linije za žrtve nasilja u porodici</p> <p>Preventivne kampanje i edukacija profesora/ica osnovnih i srednjih škola o fenomenu nasilja</p> <p>Intenzivirati rad na podizanju nivoa svijesti najšire javnosti o problemu nasilja nad ženama</p>		<p>Skupština Crne Gore - Odbor za rodnu ravnopravnost</p> <p>Lokalna uprava</p> <p>UNDP OEBS</p> <p>NVO</p>			
117.31	Intenzivirati napore na planu rodne	Unaprijeđene politike rodne ravnopravnosti	Implementirati Plan aktivnosti za postizanje rodne	MLJMP	Skupština Crne Gore -	kontinuirano	DA	U TOKU

	ravnopravnosti preduzeti dalje korake u promovisanju žena u svim sferama života, posebno u političkom životu (Grčka)	Povećano učešće žena u političkom životu	<p>ravnopravnosti (PAPRR), naročito oblast politika i odlučivanje</p> <p>Izrada godišnjih izvještaja o realizaciji PAPRR</p> <p>Unaprjeđenje zakonskih rješenja (Zakon o izboru odbornika i poslanika, Zakon o političkim partijama i Zakon o finansiranju političkih partija) kojima će se podstaći veće učešće žena u politici</p> <p>Podrška osnivanju ženske političke mreže unutar Skupštine Crne Gore</p> <p>Intenziviranje razmjene iskustava sa zemljama regiona kako bi se naučene lekcije i dobre prakse preslikale u CG</p>		<p>Odbor za rodnu ravnopravnost</p> <p>UNDP OEBS</p> <p>NVO</p>			
118.6	Razmotriti sljedeću fazu Plana aktivnosti za rodnu ravnopravnost kako bi se uključili sveobuhvatni i ostvarljivi ciljevi za borbu protiv diskriminacije žena u svim sferama života, uključujući posao i obrazovanje (Indonezija)	Preporuka implementirana (Plan aktivnosti usvojen 24. januar 2013.)	Ne povlači mjere					ZAVRŠENO

118.7	Usvojiti neophodne mjere kako bi se zajednička imovina dijelila na jednake djelove, bez obzira na pojedinačni doprinos supružnika, te da bi se u porodični zakon uključile nove neophodne pravne odredbe kojima se kompenzuje činjenica da se žene u većoj mjeri bave radom za koji se ne dobija nadoknada (Urugvaj)	Preporuka implementirana	Ne povlači mjere					ZAVRŠENO
-------	--	--------------------------	------------------	--	--	--	--	----------

Korisni linkovi:

* Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=121480&rType=2&file=PAPRR%20final%20za%20Vladu%20za%20portal.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=125912&rType=2&file=ACTION%20PLAN%20FOR%20ACHIEVING%20GENDER%20EQUALITY%202013-2017.pdf>

4.5.2. Djeca

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.	Dalja implementacija	Savjet za prava djeteta	Formirati SPD i donijeti akte o	Skupština	Zaštitnik	Kraj 2013.	DA	U TOKU

12	sveobuhvatnog sistema dječje zaštite kroz ulaganje više napora u jačanje Savjeta za prava djeteta i jačanje uloge zamjenika Ombudsmana za prava djeteta (Bugarska)	(SPD) formiran Definisane i proširene nadležnosti SPD na sve oblasti definisane Konvencijom UN o pravima djeteta i opcionim protokolima Učešće NVO sektora i djece u radu SPD obezbijeđeno Ojačana uloga zamjenika ombudsmana za dječja prava	nadležnostima Savjeta Osnažiti kapacitete SPD za praćenje situacije u oblasti prava djece i predložiti mjere za unaprjeđenje prava djece Proširiti nadležnosti i jasno definisati ulogu SPD kroz postojeće ili nove propise Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda u skladu sa preporukama komiteta UN koje se odnose na mandat zamjenika/ce za prava djeteta Obezbijediti finansijska sredstva za jačanje kadrovskog kapaciteta zamjenika ombudsmana za dječja prava (prijem najmanje 1 zaposlenog)	Crne Gore MRSS MLJMP MP	Ljudskih prava i sloboda UNICEF NVO	kraj 2015.		
117. 13	Obezbijediti sve neophodne finansijske i ljudske resurse za implementaciju Nacionalnog plana akcije za djecu koji je u pripremi, kako bi se ostvarili ciljevi, posebno u oblasti pružanja zaštite djeci (Ujedinjeni Arapski Emirati)	Obezbijeđeni neophodni finansijski i ljudski resursi za implementaciju Nacionalnog plana akcije za djecu (NPAD) kroz redovna budžetska izdvajanja i donacije	Planirati i alocirati sredstava za implementaciju NPAD na godišnjem nivou Izrada godišnjih izvještaja o implementaciji NPAD	Vlada Crne Gore	UNICEF EU LS NVO	2013 - 2017.	DA	U TOKU
117.	Usvojiti novi Nacionalni	NPA usvojen u junu	Realizovati kampanje u cilju	MRSS	UNICEF	2013 -	DA	U TOKU

14	plan akcije za djecu, između ostalog u cilju iskorjenjivanja seksualne eksploatacije djece (Poljska)	2013. Strateški ciljevi koji se tiču iskorjenjivanja seksualne eksploatacije djece definisani	iskorjenjivanja seksualne eksploatacije djece Sprovesti edukativne programe za profesionalce Realizovati programe prevencije seksualnog nasilja u institucijama, razvijanje i primjenu programa zaštite djece žrtava	MPS MZ MP LS	EU NVO	2017.		
117.15	Promovisati prava djece u skladu sa preporukama Komiteta za prava djeteta (Jermenija)	Prava djece promovisana kroz kampanje za podizanje svijesti javnosti, medijske promocije i nastavne programe	Realizovati kampanju „Govorimo o mogućnostima” za podizanje svijesti javnosti o pravima djece sa smetnjama u razvoju Realizovati kampanju „Jedno od petoro” usmjerene na prevenciju seksualnog iskorištavanja djece Realizovati kampanju „Svako dijete treba porodicu” za podizanje svijesti javnosti o hraniteljstvu Realizovati kampanju „Djeco, pišite Ombudsmanu” Organizovati kampanje u skladu sa NPAD	MRSS MZ MPS Zaštitnik ljudskih prava i sloboda LS	UNICEF NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117.17	Preduzeti mjere za podizanje nivoa svijesti u javnosti o negativnim efektima tjelesnog kažnjavanja po djecu (Lihtenštajn)	Preduzete mjere za podizanje svijesti javnosti o negativnim efektima tjelesnog kažnjavanja po djecu	Realizovanje nacionalnih kampanja za podizanje svijesti javnosti o negativnim efektima tjelesnog kažnjavanja po djecu (u kampanji koristiti materijale Savjeta Evrope)	MRSS MZ MP MPS LS	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda UNICEF	Kontinuirano	DA	U TOKU

					NVO			
117.18	Poboljšati postojeće i pripremiti nove programe za rehabilitaciju i reintegraciju djece u sukobu sa zakonom koja borave u institucijama poluotvorenog ili zatvorenog tipa (Kirgistan)	Programi za rehabilitaciju i reintegraciju djece u sukobu sa zakonom koja borave u institucijama poluotvorenog ili zatvorenog tipa unaprijeđeni	Nastaviti realizaciju aktivnosti kroz reformsku inicijativu „Pravda za djecu” usmjerenu ka reformi sistema maloljetničkog pravosuđa za djecu Obezbijediti ekspertsku podršku za unaprijeđenje programa i edukaciju stručnih kadrova	MP MRSS MPS LS	UNICEF EU NVO	II kvartal 2014.	Da	U TOKU
118.2	Uskladiti zakonodavstvo sa Konvencijom o pravima djeteta (Turska)	Usklađeno zakonodavstvo Crne Gore sa Konvencijom UN o pravima djeteta	Analiza pravne usaglašenosti zakonodavstva i izmjene zakona u skladu sa njom	MRSS	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda UNICEF NVO	kraj 2015.	DA	NIJE ZAPOČET O
118.3	Pojačati napore da se obezbijedi jednak pristup obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti za svu djecu, bez obzira na njihov imigracioni status (Filipini)	Za svu djecu ispunjeno pravo na obrazovanje i zdravstvenu zaštitu	Realizacija savjetovanja sa nadležnim akterima i stavljanje u funkciju neophodnih procedura da bi svako dijete moglo ostvariti zagantovana prava	MZ MPS MRSS MUP	UNICEF LS NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
118.4	Uspostaviti sistem za monitoring ustanova koje pružaju specijalnu negu djeci i pripremiti akcioni plan za postepeno integrisanje te djece u redovni školski sistem (Mađarska)	Uspostavljen sistem monitoringa ustanova koje pružaju specijalnu negu djeci i njihovog integrisanja u školski sistem	Izrada i primjena plana transformacije ustanova koje pružaju specijalnu negu djeci uključujući njihovu integraciju u redovan školski sistem	MRSS MPS	ZZŠ, CSO, vaspitno-obrazovne ustanove UNICEF EU LS	Kontinuirano	DA	U TOKU

					NVO			
118.5	Eksplicitno zabraniti tjelesno kažnjavanje u svim okruženjima, uključujući kod kuće, u školama i drugim objektima za brigu o djeci, i uspostaviti odgovarajuće mehanizme za pritužbe djece (Lihtenštajn)	Eksplicitno zabranjeno tjelesno kažnjavanje djece u porodici i na alternativnom smještaju, kao i prema djeci koja su na dnevnoj brizi Uspostavljeni odgovarajući mehanizmi za pritužbe djece	Zakonske izmjene u cilju eksplicitnog definisanja zabrane svih oblika fizičkog kažnjavanja djece u okviru porodica, alternativnih oblika zaštite i prema djeci koja su na dnevnoj brizi Definisati žalbene mehanizme za pritužbe djece u svim okruženjima	MP MRSS MPS	ZZŠ, CSO, vaspitno-obrazovne ustanove, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda UNICEF LS NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
118.10	Prilagoditi Krivični zakonik onome što je sadržano u čl. 2 i 3 Opcionog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta OP-CRC-SC tako što će se kriminalizovati djela sadržana u tom Protokolu (Urugvaj)	Izmijenjen Krivični zakonik u dijelu koji se odnosi na čl. 2 i 3 Opcionog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta OP-CRC-SC tako što će se kriminalizovati djela sadržana u tom Protokolu	Donijete izmjene i dopune Krivičnog zakonika u skladu sa čl. 2 i 3 Opcionog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta OP-CRC-SC tako što će se kriminalizovati djela sadržana u tom Protokolu	MP	UNICEF NVO	kraj 2015.	DA	ZAVRŠENO
119.9	Donijeti zakone kojima se eksplicitno zabranjuje tjelesno kažnjavanje djece u svim okruženjima, uključujući kod kuće i od strane članova porodice (Njemačka)	Eksplicitno zabranjeno tjelesno kažnjavanje djece u svim okruženjima	Razrada odredbe, konkretno definisanje tjelesnog kažnjavanja i propisivanje adekvatnih sankcija	Skupština Crne Gore MPS MZ MP MRSS	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda UNICEF NVO	kraj 2015.	DA	U TOKU
117.	Intenzivirati borbu	Intenzivirana borba protiv	Razviti sistem praćenja i prevencije	MUP	Zaštitnik	2017.	DA	U TOKU

50	protiv sajber kriminala, posebno dječje pornografije na internetu (Republika Moldavija)	sajber kriminala, posebno dječje pornografije na Internetu	<p>dječje internet pornografije</p> <p>Organizovati okrugle stolove, seminare i radionice za razvijanje svijesti djece, roditelja i profesionalaca koji rade sa djecom o seksualnom uznemiravanju mobilim telefonom i drugim sredstvima savremene komunikacije</p> <p>Razviti kontinuiranu saradnju sa specijalizovanim službama u drugim zemljama na praćenju i prevenciji dječje internet pornografije (bilateralni i multilateralni protokoli, razmjena informacija, itd.)</p> <p>Realizovati najmanje dvije kampanje o seksualnom uznemiravanju mobilnim telefonom i drugim sredstvima savremene komunikacije</p>	MID MPS MP MRSS	<p>ljudskih prava i sloboda</p> <p>UNICEF</p> <p>NVO</p>			
117.51	Usvojiti djelotvorne mjere u cilju borbe protiv seksualne eksploatacije djece (Bjelorusija)	Usvojene mjere u cilju borbe protiv seksualne eksploatacije djece	<p>Donijete izmjene i dopune Krivičnog zakonika u dijelu zabrane seksualne eksploatacije djece</p> <p>Efikasno primjenjivati Kodeks ponašanja za zaštitu djece od seksualne eksploatacije na putovanjima i turizmu</p> <p>Sprovođenje razvojno primjerenih obrazovnih programa u cilju</p>	<p>Skupština Crne Gore</p> <p>MP MPS MRSS MPS MZ</p> <p>Kancelarija za borbu</p>	<p>Zaštitnik ljudskih prava i sloboda</p> <p>UNICEF</p> <p>NVO</p>	Kontinuirano	DA	ZAVRŠEN O

			uspostavljanja vještina samozaštite i odgovornog ponašanja prema drugima Realizovanje aktivnosti u cilju podizanja svijesti stručne i šire javnosti	protiv trgovine ljudima LS				
--	--	--	--	-----------------------------------	--	--	--	--

Korisni linkovi:

* **Nacionalni plan akcije za djecu**

<http://www.google.me/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&cad=rja&ved=0CCcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.gov.me%2FResourceManager%2FFileDownload.aspx%3Frid%3D136848%26rType%3D2&ei=KBWKUuivCsigtAbe2oDYCg&usq=AFOjCNEkCOWWALuCFViECBYFaR4kdixfg&bvm=bv.56643336,d.Yms>

* **Kampanja "Govorimo o mogućnostima"**

http://www.unicef.org/montenegro/15868_15881.html

* **Kampanja "Svako dijete treba porodicu"**

http://www.unicef.org/montenegro/15868_24752.html

* **Kampanja "Djeco pišite Ombudsmanu"**

<http://www.ombudsman.co.me/djeca/article.79.news.html>

4.5.3. Osobe s invaliditetom

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta tehničkom pomoći	Status implementacije
117.72	Preduzeti dalje korake ka većem širenju informacija, uključujući	Obezbijeđen pristup izvorima informacija prilikom ostvarivanja	Redovno održavanje web sajta namijenjenog licima sa invaliditetom	MRSS MLJMP	MIDT NVO	kontinuirano	DA	U TOKU

	tu zakone i propise koji se tiču prava osoba sa invaliditetom i osigurati pristup svim izvorima informacija, što će pomoći osobama sa invaliditetom prilikom donošenja odluka (Tajland)	prava osoba s invaliditetom i učešća u donošenju odluka	„ disabilityinfo.me “ Organizovanje informativnih kampanja Realizacija aktivnosti za veće učešće osoba s invaliditetom u politički i javni život					
117. 73	Nastaviti sa naporima u borbi protiv isključenosti i diskriminacije osoba sa invaliditetom (Argentina)	Sprovedene mjere u skladu sa Strategijom za integraciju osoba sa invaliditetom i AP Ojačana uloga Ombudsmana Veće angažovanje Uprave za inspekcijske poslove u slučajevima diskriminacije lica s invaliditetom	Organizovanje obuka/predavanja za oblast manjinskih prava, zaštitu od diskriminacije i rodnu ravnopravnost radi promovisanja obaveze poštovanja ljudskih prava u cilju suzbijanja diskriminacije lica sa invaliditetom	MRSS MLJMP Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore	NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117. 74	Intenzivirati napore na unapređenju prava osoba sa invaliditetom (Grčka)	Unaprijeđena prava osoba s invaliditetom	Implementirati mjere i aktivnosti predviđene Strategijom i Akcionim planom za integraciju osoba sa invaliditetom	MRSS	MZ, MPS, MK, MLJMP, MF, MIDT, MUP, MORT, ZZZCG lokalna uprava NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117. 75	Nastaviti sa implementacijom mjera u cilju poboljšanja uslova za ostvarivanje i zaštitu prava osoba sa	Unaprijeđena prava osoba s invaliditetom u cilju veće inkluzije	Implementirati mjere i aktivnosti predviđene Strategijom i Akcionim planom za integraciju osoba sa	MRSS	MZ, Mpr, MK, MLJMP, MF, MIDT, MUP, MORT, ZZZCG	Kontinuirano	DA	U TOKU

	invaliditetom, čime se osigurava izgradnja inkluzivnog društva bez barijera (Kostarika)		invaliditetom		lokalna uprava NVO			
117.76	Povećati napore na unapređenju i zaštiti prava osoba sa invaliditetom u skladu sa Strategijom za integraciju 2008-2016. (Malezija)	Unaprijeđen stepen zaštite prava osoba s invaliditetom	Implementirati mjere i aktivnosti predviđene Strategijom i Akcionim planom za integraciju osoba sa invaliditetom	MRSS	MZ, Mpr, MK, MLJMP, MF, MIDT, MUP, MORT, ZZZCG lokalna uprava NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117.77	Povećati neophodne napore kako bi se garantovala inkluzija osoba sa invaliditetom u društvo, uz posebnu pažnju pristupu obrazovanju (Meksiko)	Povećan stepen socijalne inkluzije osoba s invaliditetom Omogućen pristup obrazovanju i ispunjenje razvojnih potencijala i obrazovnih potreba primjenom mjera Akcionog plana Strategije inkluzivnog obrazovanja	Implementacija mjera i aktivnosti predviđenih Strategijom i Akcionim planom za integraciju osoba sa invaliditetom i Stragijom inkluzivnog obrazovanja Izraditi i usvojiti novu Strategiju inkluzivnog obrazovanja	MRSS MPS	MZ, MK, MLJMP, MF, MIDT, MUP, MORT, ZZZCG, Zavod za školstvo, Ispitni centar, vaspitno-obrazovne ustanove, lokalna uprava NVO	kontinuirano	DA	U TOKU

Korisni linkovi:

* **Strategija za integraciju osoba s invaliditetom**

* **Akcioni plan za integraciju osoba s invaliditetom**

<http://www.mrs.gov.me/biblioteka/strategije>

<http://www.mrs.gov.me/en/library/strategije>

<http://www.mrs.gov.me/en/library/document>

<http://www.mrs.gov.me/biblioteka/izvjestaji>
<http://www.mrs.gov.me/en/library/izvjestaji?alphabet=lat>

4.5.4. Manjinski narodi i Romi

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.78	Održati model dobrih međuetničkih odnosa kako bi se postiglo puno pomirenje i integracija. Da bi se to postiglo, preporučuje se da se olakša i unaprijedi pristup etničkih, vjerskih i političkih manjina obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, pravosuđu, imovini i javnim pozicijama (Sveta Stolica)	Olakšan i unaprijeđen pristup etničkih, vjerskih i političkih manjina obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, pravosuđu, imovini i javnim pozicijama	Primjena programa interkulturalnosti uz očuvanje etničkog, vjerskog identiteta	MLJMP MPS	ZZŠ, CSO, vaspitno-obrazovne ustanove, EU, UNDP, OEBS NVO	kontinuirano	DA	U TOKU
			Afirmisanje građanskog obrazovanja i vaspitanja i kroz otvoreni dio predmetnih programa obuhvatiti i promovisati tradiciju, kulturu i istoriju manjina	MPS		Decembar 2014		

			Pospješivanje i pomaganje amaterizma manjina u kulturnom stvaralaštvu, posebno u oblasti muzike i folkloru, i podrška za objavljivanje periodike, sa posebnim naglaskom na književnost manjina	MK Fond za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava (FZM) Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina (CEKUM)		Kontinuirano		
			Nastavak kreiranja i emitovanja programskih radio i TV sadržaja o manjinama i na jezicima manjina, koji su od značaja za razvoj nauke, kulture i informisanja	RTCG LRDS		Kontinuirano		
			Ispisivanje imena organa koji vrše javna ovlašćenja, naziva jedinice lokalne samouprave, naziva naseljenih mjesta, trgova i ulica, ustanova, poslovnih i drugih firmi i toponima na jeziku i pismu manjine	LS državni organi		decembar 2014.		
			Ustanoviti sistem kadrovskih evidencija u organima lokalne samouprave i javnih službi Obezbjediti punu ažurnost Centralne kadrovske evidencije i evidencije nosilaca pravosudnih funkcija	UZK MLJMP VDT LS SS		decembar 2014.		

			Periodična istraživanja o zastupljenosti manjina u organima državne uprave, lokalne samouprave i javnih službi	MLJMP UZK NVO		Kontinuirano		
			Potpisati memorandume o saradnji između savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica is Upravom za kadrove i univerzitetima, u skladu sa zakonskim ingerencijama savjeta	MLJMP Savjeti manjina UZK Univerzitet Crne Gore		maj 2014.		
117.79	Preduzeti dalje zakonodavne i administrativne mjere kako bi se garantovala prava manjina (Kina)	Unaprijeđen normativni i institucionalni okvir za ostvarivanje i zaštitu prava manjina	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, Zakona o manjinskim pravima i slobodama, Zakona o zabrani diskriminacije. Popuniti kapacitete predviđene sistematizacijom u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i sprovesti reformu Fonda za ostvarivanje i zaštitu prava manjina, uključujući otklanjanje sukoba interesa u djelovanju Upravnog odbora Fonda	Skupština Crne Gore - Odbor za ljudska prava i slobode MLJMP	NVO	mart 2014.	DA	U TOKU

117. 80	Ojačati napore u cilju pune integracije romske populacije i drugih manjina (Alžir)	Ostvaren planirani stepen implementacije Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016 i Strategije manjinske politike	Sprovesti mjere Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016 i Strategije manjinske politike	MLJMP	MZ, MRSS, MK, MUP, MPS UN sistem EU OEBS NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117. 81	Nastaviti sa započetim naporima u borbi protiv diskriminacije manjina, posebno Roma (Argentina)	Unaprijeđen antidiskriminatorski okvir	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda Ojačati kapacitete Institucije zastitnika, MLJMP Sprovoditi hitne, nezavisne i djelotvorne istrage u slučajevima diskriminacije Uspostaviti mehanizam efikasnog praćenja slučajeva diskriminacije	MLJMP Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	Skupština Crne Gore VDT Vrhovni sud NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU

117. 82	Osnovati upravni odbor za nadzor nad dodjelom finansijskih sredstava manjinskim savjetima kako bi se spriječio svaki mogući sukob interesa (Mađarska)	MLJMP opredjeljuje sredstva iz budžeta svim konstituisanim manjinskim savjetima po principu jednakih mjesečnih iznosa u skladu sa Zakonom o manjinskim pravima, što isključuje sukob interesa jer predstavnici manjinskih naroda ne učestvuju u raspodjeli sredstava	Preporuka implementirana					ZAVRŠEN O
117. 83	Nastaviti pozitivne mjere na unapređenju prava manjinskih grupa, uključujući Muslimane, putem dodjele dovoljnih finansijskih sredstava (Malezija)	Obezbijeđena sredstva za projekte manjinskih grupa, uključujući i Muslimane, iz budžeta na lokalnom i nacionalnom nivou	Nastaviti finansiranje savjeta iz budžeta MLJMP Nastaviti finansiranje Fonda za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava Nastaviti finansiranje Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Nastaviti obezbjeđivanje finansijskih sredstava za obezbjeđivanje manjinskih prava na lokalnom nivou	MLJMP Fond za manjine Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina	LS EU NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU

117.84	Poboljšati efikasnost i osnažiti politiku i instrumente za zaštitu i promociju manjinskih grupa, posebno kroz obezbjeđivanje odgovarajućih sredstava Fondu za manjine (Vietnam)	Poboljšana efikasnost i osnažena politika i instrumenti za zaštitu i promociju manjinskih grupa, posebno kroz obezbjeđivanje sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	Uraditi analizu normativnog okvira za rad Fonda za ostvarivanje i zaštitu prava manjina i preporuke iz analize sprovesti u praksu	Skupština Crne Gore - Odbor za ljudska prava i slobode MLJMP		februar 2014.		U TOKU
			Obezbijediti odgovarajuća sredstva, ojačati administrativne kapacitete, uspostaviti kontrolu namjenskog trošenja sredstava i uspostaviti monitoring i evaluaciju projekata koji se finansiraju iz sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.	Skupština Crne Gore - Odbor za ljudska prava i slobode FZM		Kontinuirano		
117.85	Implementirati Strategiju za unapređenje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016. (Sjedinjene Američke Države)	Sprovesti mjere definisane Strategijom za unapređenje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016	Stepen ostvarivanja definisanih mjera	MLJMP MUP ZZZI MK MORT MRSS MZ NVO	UNICEF UNHCR UNDP	kontinuirano	DA	U TOKU
117.86	Nastaviti sa naporima u cilju poboljšanja stanja ljudskih prava romske populacije i riješiti njihove nesigurne uslove života u kampovima, u tijesnoj saradnji sa međunarodnim partnerima (Maroko)	Sve mjere predviđene Strategijom za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Konik implementirane kroz godišnje akcijske planove	Riješiti pravni status (pogledati gore) Omogućiti pristup socio-ekonomskim pravima Implementirati Regionalni stambeni program (Sarajevski proces)	MRSS MUP	UNHCR, UNDP, OEBS, EU, CEB, SAD LS NVO Ciljne grupe	Kontinuirano	DA	U TOKU
117.	Ojačati obuku nastavnika	Povećane	Sprovođenje aktivnosti	MLJP	ZZŠ, CSO,	kontinuirano	DA	U TOKU

87	kod manjina u cilju prevazilaženja izazova kao što su barijere u komunikaciji usljed jezika, kako bi se djeca pripadnici manjina integrisala u lokalni sistem obrazovanja (Tajland)	profesionalne i interkulturalne kompetencije nastavnika	profesionalnog razvoja nastavnika za primjenu programa interkulturalnosti i očuvanja identiteta manjina	MPS	vaspitno-obrazovne ustanove, UNICEF NVO	o		
117. 88	Nastaviti sa podizanjem nivoa svijesti o potrebama romske populacije, uključujući djecu, i uspostaviti adekvatan sistem koji obezbjeđuje njihovu socijalnu i obrazovnu inkluziju (Austrija)	Povećan nivo svijesti o neophodnosti i važnosti školovanja i time broj djece RE populacije u vaspitno-obrazovnom sistemu	Uključivanje (beneficirano) u predškolske ustanove Razvoj i primjena mehanizma identifikacije dece izvan sistema i desegregisano školovanje Praćenje pohađanja nastave i poboljšanje školskog postignuća	MLJMP MRSS MPS	ZZŠ, CSO, vaspitno-obrazovne ustanove, centri za socijalni rad, lokalna samouprava UNICEF NVO	kontinuiran o	DA	U TOKU

Korisni linkovi:

* Strategija za poboljšanje položaja Roma i Egipćana (2012-2016)

[http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=100204&rType=2&file=Strategija%20za%20RE%20final%20\(2\).pdf](http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=100204&rType=2&file=Strategija%20za%20RE%20final%20(2).pdf)

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=121364&rType=2&file=Strategy%20For%20Improving%20the%20Position%20of%20Roma%20and%20Egyptians%20in%20Montenegro%202012-2016.pdf>

* Strategija manjinske politike

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=92651&rType=2&file=Strategija%20manjinske%20politike.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=148829&rType=2&file=STRATEGY%20FOR%20MINORITY%20POLICY.pdf>

4.5.5. Izbjegllice, raseljena i interno raseljena lica ⁴

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.89	Sprovesti kampanje u cilju podizanja svijesti u izbjegličkoj zajednici o značaju upisa i osigurati snažnu implementaciju Akcionog plana za rješavanje statusa interno raseljenih lica (Sjedinjene Američke Države)	Povećan broj zahtjeva za upis u matične registre i ostvaren planirani stepen realizacije Akcionog plana	Organizovanje terenskih posjeta Izrada i distribucija propagandnog materijala Medijske kampanje Pravna pomoć u procesu podnošenja zahtjeva Izveštaj o broju podnijetih i riješenih zahtjeva, na godišnjem nivou Puno učesće svih partnera i redovno izvještavanje Koordinacionog odbora na ministarskom nivou o rezultatima implementacije	MRSS MUP	UNHCR Crveni krst NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117.90	Pomoći Romima i Aškalijama raseljenim sa Kosova kako bi im se omogućilo da dobiju	Izmjenjen Zakon o vanparničnom postupku kojim se precizira postupak	Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku	MP MRSS MVPEI MUP	UNHCR OEBS Crveni krst	II Kvartal 2014	DA	U TOKU

⁴ Termin raseljena lica se odnosi na lica koja su u Crnu Goru raseljena iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, dok se termin interno raseljena lica odnosi na lica raseljena sa Kosova

	neophodne isprave za dobijanje stalnog nastanjenja ili privremenog boravka u Crnoj Gori (Francuska)	naknadnog upisa Omogućen pristup svim neophodnim ispravama države porijekla licima raseljenim sa Kosova	Identifikovati ekstremno ugrožene porodice i porodice lica sa posebnim potrebama koje ne mogu da pribave potrebna dokumenta i pružiti im pomoć, uključujući i pravnu, u pribavljanju istih Organizovanje kolektivnih odlazaka na Kosovo u cilju pribavljanja neophodnih dokumenata Primijeniti Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Kosova o naknadnom upisu u matične registre		NVO			
117. 91	Nastaviti sa rješavanjem položaja raseljenih i interno raseljenih lica na trajan i održiv način, poput Strategije za trajno rješavanje problema raseljenih i interno raseljenih lica (Slovačka)	Sve mjere predviđene Strategijom za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Konik implementirane kroz godišnje akcijske planove	Riješiti pravni status (pogledati gore) Omogućiti pristup socio-ekonomskim pravima Implementirati Regionalni stambeni program (Sarajevski proces)	MRSS MUP	UNHCR, UNDP, OEBS, EU, CEB, SAD LS NVO Ciljne grupe	Kontinuirano	DA	U TOKU
117. 92	Razmotriti dodatno produženje roka za prijavu za rješavanje statusa raseljenih ili interno raseljenih lica	Zakonom o dopuni Zakona o strancima (usvojen 28. maja 2013.) rok za podnošenje zahtjeva	Preporuka implementirana					ZAVRŠENO

	(Slovačka)	produžen je do 31. decembra 2013.						
117. 93	Nastaviti sa naporima na rješavanju pitanja interno raseljenih lica u cilju pronalaženja trajnog rješenja (Šri Lanka);	Sve mjere predviđene Strategijom za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Konik implementirane kroz godišnje akcijske planove	Riješiti pravni status (pogledati gore) Omogućiti pristup socio-ekonomskim pravima Implementirati Regionalni stambeni program (Sarajevski proces)	MRSS MUP	UNHCR, UNDP, OEBS, EU, CEB, SAD LS NVO Ciljne grupe	Kontinuirano	DA	U TOKU
117. 94	Preduzeti dalje korake za regulisanje pravnog statusa interno raseljenih lica, uz fokusiranje na djecu rođenu izvan zdravstvenih ustanova (Češka Republika)	Izmjenjen Zakon o vanparničnom postupku kojim se precizira postupak naknadnog upisa Omogućen pristup svim neophodnim ispravama države porijekla licima raseljenim sa Kosova	Donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku Identifikovati ekstremno ugrožene porodice i porodice lica sa posebnim potrebama koje ne mogu da pribave potrebna dokumenta i pružiti im pomoć, uključujući i pravnu, u pribavljanju Organizovanje kolektivnih odlazaka na Kosovo i Srbiju u cilju pribavljanja neophodnih dokumenata Primijeniti Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Kosova o naknadnom	MP MRSS MVPEI MUP	UNHCR OEBS Crveni krst NVO	II kvartal 2014 kontinuirano	DA	U TOKU

			upisu u matične registre					
117.95	Nastaviti sa širenjem napora na upisu, dokumentima i potom integrisanju raseljenih i interno raseljenih lica u crnogorsko društvo (Australija)	Povećan broj zahtjeva za upis u matične registre i ostvaren planirani stepen realizacije Akcionog plana	Organizovanje terenskih posjeta Izrada i distribucija propagandnog materijala Medijske kampanje Pravna pomoć u procesu podnošenja zahtjeva Izveštaj o broju podnijetih i riješenih zahtjeva, na godišnjem nivou Puno učesće svih partnera i redovno izvještavanje Koordinacionog odbora na ministarskom nivou o rezultatima implementacije	MRSS MUP	UNHCR Crveni krst NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117.96	Implementirati regionalni program za smještaj izbjeglica u opštinama (Austrija)	Implementiran Nacionalni stambeni projekat (Sarajevski proces)	Usvojiti pravni okvir za sprovođenje Nacionalnog stambenog projekta Izvršiti izbor lokacija i korisnika projekta Implementirati nacionalni stambeni projekat (Sarajevski proces)	MRSS MORT	UNHCR, OEBS, EU, CEB, SAD LS	2017.	DA	U TOKU

Korisni linkovi:

* **Strategija za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Konik**

http://www.zzzi.co.me/strategydoc/Strategija_mne.pdf

http://www.zzzi.co.me/strategydoc/Strategija_eng.pdf

* **Akcionni plan za implementaciju Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Konik**

<http://www.uzzi.mrs.gov.me/>

http://www.zzzi.co.me/index_eng.htm

4.5.6. LGBT osobe

Broj	Preporuka	Očekivani rezultat	Mjere za implementaciju	Primarna nadležnost / sekundarna nadležnost	Partneri u implementaciji	Vremenski okvir	Potreba za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći	Status implementacije
117.33	Dalje jačanje napora na implementaciji principa sadržanih u Zakonu o zabrani diskriminacije, uključujući borbu protiv diskriminacije pripadnika LGBT zajednice (Norveška)	Usvojene izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije i usvojena Strategija unaprjeđenja kvaliteta života LGBT osoba	Mjere predviđene Planom implementacije Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije i Akcionim planom za sprovođenje LGBT Strategije	MLJMP Savjet za zaštitu od diskriminacije	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda resorna ministarstva NVO	2013 kontinuirano	DA	U TOKU
117.34	U potpunosti implementirati usvojene pravne mjere protiv diskriminacije zasnovane na seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu (Češka Republika)	Usvojene izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije Usvojena Strategija unaprjeđenja kvaliteta života LGBT osoba Smanjen broj evidentiranih	Mjere predviđene Planom implementacije Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije i Akcionim planom za sprovođenje LGBT Strategije Izveštavanje o evidentiranim slučajevima na godišnjem	MLJMP MPS MZ UP MORT Savjet za zaštitu od diskriminacije	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda NVO	2013 kontinuirano	DA	U TOKU

		slučajeva diskriminacije kod redovnih sudova, državnih tužilaštava, organa za prekršaje, policije i inspekcijских službi	nivou					
117.35	Nastaviti sa naporima u cilju eliminisanja svakog diskriminatornog postupanja zasnovanog na seksualnoj orijentaciji ili rodnom identitetu (Argentina)	<p>Usvojene izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije</p> <p>Usvojena Strategija unaprjeđenja kvaliteta života LGBT osoba</p> <p>Smanjen broj evidentiranih slučajeva diskriminacije kod redovnih sudova, državnih tužilaštava, organa za prekršaje, policije i inspekcijских službi</p>	<p>Kontinuirano sprovođenje seminara/radionica i treninga, prema utvrđenom Planu implementacije antidiskriminatornog zakonodavstva (koji uključuje Plan edukacije i Plan medijske promocije)</p> <p>Obuka za novinare radi senzibilnijeg pristupa u plasiranju informacija o LGBT populaciji</p>	MLJMP	NVO	Kontinuirano	DA	U TOKU
117.36	Preduzeti mjere neophodne za djelotvornu zaštitu prava LGBT osoba i istražiti i goniti sve navodne slučajeve nasilja i diskriminacije prema LGBT osobama	<p>Usvojene izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije i usvojena Strategija unaprjeđenja kvaliteta života LGBT osoba</p>	<p>Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije</p> <p>Donijeti izmjene i dopune Krivičnog zakonika</p> <p>Sprovesti seminare,</p>	<p>MLJMP MP</p> <p>Savjet za zaštitu od diskriminacije</p>		<p>2013.</p> <p>ZAVRŠENO</p> <p>kontinuirano</p>	DA	U TOKU

	(Holandija)	Dopunjen Krivični zakonik (kojim se teže sankcioniše djelo ukoliko je učinjeno iz diskriminatorskih pobuda prema rodnom identitetu i seksualnoj orijentaciji) Urađen Plan edukacija u pružanju zaštite od diskriminacije svih koji dolaze u kontakt sa slučajevima diskriminacije	radionice, obuke					
117. 37	Uspostaviti djelotvorne mehanizme dijaloga sa braniocima ljudskih prava u oblasti seksualnih manjina (Španija)	Uspostavljeni mehanizmi dijaloga sa braniocima ljudskih prava	Razvijati dijalog i savjetodavnu ulogu NVO koje se bave zaštitom ljudskih prava i organizovati susrete na godišnjem nivou o ljudskim pravima sa predstavnicima resornih ministarstava	MLJMP	NVO	kontinuirano	NE	U TOKU
118. 8	Razmotriti izmjene Krivičnog zakonika kako bi se krivična djela počinjena iz mržnje protiv LGBT osoba smatrala teškim krivičnim djelima ili makar	Izmijenjen Krivični zakonika u odnosu na krivična djela počinjena iz mržnje protiv LGBT osoba (jul 2013)	Preporuka implementirana					ZAVRŠENO

otežavajućom okolnošću (Belgija)								
----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Korisni linkovi:

* **Strategija unaprjeđenja kvaliteta života LGBT osoba**

* **Akcioni plan za sprovođenje LGBT Strategije**

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=130140&rType=2&file=LGBT%20Strategija%20i%20AP.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=138018&rType=2&file=130509%20-%20EN%20-%20LGBT%20Action%20Plan%202013.pdf>

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=138017&rType=2&file=strategija.pdf>

* **Plan implementacije antidiskriminatornog zakonodavstva**

<http://www.mmp.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=148839&rType=2&file=PLAN%20ZA%20EDUKACIJU%20DR%20C5%20BDVNIH%20SLU%20C5%20BDB ENIKA,%20NOSIOCA%20PRAVOSUDNIH%20FUNKCIJA.pdf>

Lista Skraćenica

UPR - Opšti periodični pregled	OP-CAT - Opcioni protokol uz Konvenciju protiv torture
MVPEI - Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	OP-CRC-IC - Opcioni protokol za komunikacijske procedure uz Međunarodnu konvenciju o pravima djeteta
MLJMP - Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	OP-ICESCR - Opcioni protokol uz međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima
MRSS - Ministarstvo rada i socijalnog staranja	UNDP - Program Ujedinjenih nacija za razvoj
MUP - Ministarstvo unutrašnjih poslova	UNICEF - Dječji fond Ujedinjenih nacija
MP - Ministarstvo pravde	UNHCR - Visoki komesar Ujedinjenih nacija za izbjeglice
MZ - Ministarstvo zdravlja	WHO - Svjetska zdravstvena organizacija
MPS - Ministarstvo prosvjete	IOM - Međunarodna organizacija za migracije
MORT - Ministarstvo održivog razvoja i turizma	ILO - Međunarodna organizacija rada
MK - Ministarstvo kulture	OEBS - organizacija za bezbjednost i saradnju u Evropi
MSP - Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	NVO - nevladine organizacije
MIDT - Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	NAP - nacionalni akcioni plan
MF - Ministarstvo finansija	NPM - nacionalni preventivni mehanizam
UP - Uprava policije	OSI - osobe s invaliditetom
UZK - Uprava za kadrove	RE - Romi i Egipćani
UAI - Uprava za antikorupcijsku inicijativu	SPD - Savjet za prava djeteta
VDT - Vrhovno državno tužilaštvo	PAPRR - Plan za dostizanje rodne ravnopravnosti
KSSI - Komisija za srječavanje sukoba interesa	LS - lokalna samouprava
ZZZCG - Zavod za zapošljavanje Crne Gore	RTCG - Radio-televizija Crne Gore
ZZŠ - Zavod za školstvo	LRDS - lokalna radio stanica
CSO - Centar za stručno osposobljavanje	
COS - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije	
FZM - Dond za manjinje	
CEKUM - Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina	
ICRMW - Međunarodna konvencija o pravima radnika migranata i članova njihovih porodica	